

140 /
1972/2

ՀԱՄԵՇԻՆՈ • 9 • 1972 •

გვიხმოჯან ჯარაჯი

გურამ კლიაშვილი

მოვიდა,
მოვიდა,
ნანატრი დღეები,
დავტოვეთ ჭალები,
ზღვები და ტყეები.

გვიხმოზენ
გვიხმოზენ,
სექტემბრის ზარები
დავკეცეთ აფრები,
ავკრიფეთ კარვები.

ზაფხული წავიდა,
გაფრინდა ქარივით;
შაუ, რ. გზები გვაქვს
ავლილი,
ჩავლილი...

ღაგბრუნდით კაჟივით
მაგარი, ჯანმრთელი.
იწყება თავიდან
მერხები...
ჩანთები...

იწყება თავიდან
ხანატრი წუთები;
ფიზიკა...
ქიმი...
ოთხები...
ხუთები...

გვიხმოზენ,
გვიხმოზენ,
სექტემბრის ზარები,
და ფართოვდებიან
მომავლის კარები...

ესთესიკური აღზრდის პედაგოგია

118411

JAMENA

9

საქართველო

1972

საბავშვო და სპორტული ცენტრების განყოფილება
თბილისის მუნიციპალიტეტის
საბავშვო და სპორტული ცენტრის
საბავშვო განყოფილება

ბავშვის 1926 წლიდან

სა. კ. ხაჩიძე
გამომცემლობა

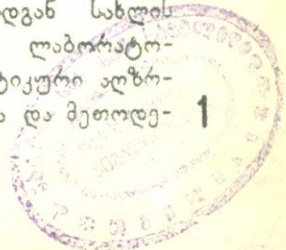
პლენარის პროსპექტზე არის ერთი პატარა ბაღი. ქუჩის ხმაურს მოცილებულ ამ ბუნებრივ ხეივანე-საყურად უფრო საყურადობო ხალისიანად მიაბიჯებენ თბილისელი პიონერები. ვრცელი დარბაზებიდან მოისმის დოლის ბავშვები, კლასიკური სიმღერის საამო ჰანჯები; აგერ ნორჩი მსახიობები როლგას იმეორებენ, იქ დეკლამაციის ხელოვნებას ეუფლებიან...

აქ, ყოფილ „აიტოს“ ბაღში დიდი შემოქმედებითი შრომა გაჩაღებული.

თბილისის ბავშვთა მხატვრული ალბრდის სახლს (დირექტორი ნ. ჯილაური) ხანმოკლე, მაგრამ მეტად

საინტერესო ისტორია აქვს. იგი შეიქმნა წელიწადი, რაც შეიქმნა და სულ მალე მოიპოვა პოპულარობა ქალაქის მოსწავლე ახალგაზრდობაში.

წელიწადს მისდევს. პირველი ნაკადის ბავშვებმა უკვე დაამთავრეს საშუალო სკოლა. ბევრმა უმაღლეს სასწავლებლებს მიაშურა და მათი არჩევანი დიდად განაპირობა აქ გატარებულმა წლებმა. წასულებს სხვები ენაცვლებიან, მოდის ახალი თაობა, დიდია აქ მეცადინეობის მსურველთა რაოდენობა, და ეს არც არის გასაკვირი, რადგან სახლის წრეები თავისებური ლაბორატორია ბავშვთა ესთესიკური აღზრდის ახალი ფორმებისა და მეთოდ-

ბის ძიებისთვის. ამ წრეში თითქმის 3 500 მოსწრეუდა გაერთიანებულა.

სახლის ნამდვილი მშვენიება ბიჭუნებისა და გოგონების გუნდები (ხელმძღვანელები: ვ. მეჩერაძე და ქ. შინდვარიძე). მდიდარია გუნდების რეპერტუარი, მღერიან როგორც ქართულ, ისე კლასიკურ სიმღერებს: „პირენელის“, „სლავის სიმღერას“, „სისაბერას“, „მთაწილურს ფაას“, „გაზაფხულს“...

ვაკეებისათვის მარად დაუფიქრებია იტენა მოსკოვი, ვ. ი. ლენინის

დახადების 100 წლისთავზე გამართულ კონცერტზე გამოსვლა სცენიდან გადმოღერილი დიდებული მულოლია ღამის ატაკა: მუღეა და რაზმანი. ასეთ წარსაძებნას კარგად შერჩეულმა რეპერტუარმა და შესრულების ორიგინალიურმა მანერამ შეუწყო ხელი. აკრობოლი, უნაიტიკა, რომ ბიჭუნების გუნდი რესპუბლიკაში ერთ-ერთი პირველია ვაზია.

დიად პოპულარული აგრეთვე ქორეოგრაფიული სტუდია (ხელმძღვანელები: ვ. სელაბერიძე და ვ. გოლორძისი). სხარტი, სხასიათი,

მეკეთი და მოქილია პატარა მოცეცხვეთა: „განდგანა“, „ხევსურული“, „ქართული...“ მათი მოძრაობა ზერ კიდევ ვერ არის დასრულებული, დახვეწილი. მაგრამ ბავშვური უშუალოდ სახე და მომხიბვლელობა. აქ რიგამეც ფეს მოცეცხველობა. აქ უსისლორკლებით ქორეოგრაფის სივალა-და ავი ოპერის ქორეოგრაფულ სტუდიაში გსავრძელებად წაულ ბავშვის.

ამევე წარმადებით მუქობენ ლიტერატურული, საფორკეპინო, მუ-

კისი თეორიის, დრამატული, საფორეცეცხვები ესთეტიკის, ნაზბტერო, მსოზბიტი მუშაობის, საკონცერტო და სხვა წრეები.

სახლის ურავლი ლინსიძე მათა შროის არ შეიძლება არ აღინშნოს მისი შუფობა თბილისის სკოლებზე-დიად საინტერესო და შოამებუდავი იყო წიღვიდელი მუხევერები სრუ სახაზო არტისტებთან ვსო გოპიშვილთან და ზურაბ ანჯაფარიძესთან. სსრ კავშირის სახალხო მხატვარ ლალი გვილიაშვილთან გაერთი: საკეპინო საფორეცეცხვები

ფორტეპიანოებზე: 1. ბუკის მომღერალი ამასლის წყარები; 2. ვაშლიძე. ამ წახევემ დლი ღამე დაფიქრა ვარკი საყავი. ახლა კი მის ხელში ტანსკარის ხაყის პირენები ისევე მზადე; 3. მოცეცხვეთა ამასლის წყარო ნატო დღენტი; 4. მარტე ჭიჭინაძე და ჭახუა მარტელები ხევეს ცეცხლის ოლეობის; 5. მადარ კაკაბაძე-ზუხუადა: საყვის მარქალბელში; 6. მუხევაის სსრ სახალხო არტისტ ზურაბ ანჯაფარიძესთან; 7. სცენა სხესადალ იყიკა-აღმანაძეს; 8. იაკობა ბუჭაძე (დარქანი) და ავთანდილ კაკაბაძე (ლუგასხი); 9. ტარეშვილური გამოსვლა მოკევის ხაყვის ხაყალბე; 10. ამასლის ხელმძღვანელა მტარიშვილი.

თავიებით შემოქმედება უჩვენეს და ბევრი ბრწყინლი რეჟეა-დარიგებაც მოისმინეს, მალე საქმიანად და მართლ პროცესულ დინეზე ჩაიარა

6. ლუმბაძის პეტის -ნუ გვიზნია, დღეს" განილუა.

ერთი სიტყვით, აქ ვიველი წრე სისხლსავსე ცხოვრებით ცხოვრობს

და ამიტომაც, რომ ამ სახლში მისე-
ლა ასე უხარიათ პიონერებს.

ივნისის ერთ თაკირა დღეს ტა-
შისკარს ვეწვიეთ. აქ, ტყეში ჩაფ-
ლულ ინტერნატის შენობებში, ბანაკი
დაუდევრად თბილისის ბავშვთა ესთე-
ტიკური აღზრდის სახლის პიონე-
რებს.

რა დიდებული ტრადიცია! მორ-
ჩებიან თუ არა ბავშვები გამოცდებს,
ყველანი აქეთ—პიონერული ბანაკი-
საკენ მოეშურებიან. მაგრამ ეს ჩვე-
ულებრივი პიონერული ბანაკი რო-
დია! იგივე პედაგოგები, იგივე წრე-
ები, მეცადინეობა და მეცადინეობა.
აბა, თავად განსაჯეთ, სად თბილის-
ში, სკოლისა და გაკვეთილების მომ-
ზადების შემდეგ მეცადინეობა და
სად აქ, სუფთა, გრილ ჰაერზე, დას-
ვენებული ორგანიზმის წვრთნა და
ვარჯიში! დიახ, დიდად ნაყოფიერი
ის ორი თვე, რომელსაც ბავშვები
ტაშისკარში ატარებენ, კიდევ უფ-
რო ეჩვევიან ერთმანეთს, ხევენ
ცეკვის ტექნიკას, ამუშავებენ ხმას...

პედაგოგების განუზომელი ერთუ-
ზიანობა და ბავშვების მონდობე-
ბის საწინდარია, რომ მათი მრავალ-
ფეროვანი გეგმები წარმატებით გან-
ხორციელდება.

ეს ფოტოსურათები, რომლებიც
თბილისში და ტაშისკარშია გადა-
ღებული, ოდნავ წარმოდგენას მა-
ინც მოგცემთ თბილისის მხატვრუ-
ლი აღზრდის სახლის ნაყოფიერ და
სისხლსავსე ცხოვრებაზე.

ზ. მარბელი.

მ. ოთხრობა

1

**ველიკინა
ჩაქარიშვილი**

ამ მოთხრობამ
„კიონერის“
კონკურსზე
მესამე
პრემია
დაიმსახურა.

უდულობა დედის სიკვდილიდან ვიგრძენი.
სკოლიდან მოსულს შინ არავინ დამხვედრა ავადმყოფი
დედის მეტი. მამა არ იყო შინ და სხვა ვიღაც უნდა
დამხვედროდა, ჩვენ სულ სამნი ვიყავით: და არა მყავდა
და მამა, ბებო არ მახსოვდა და პაპა.

უკვე მეხუთე თვე სრულდებოდა, რაც დედა ლოგინში
ჩააწვინა ავადმყოფობამ. ვერა და ველარ შესძლო ფეხზე
დაეკომა. მამა მარწმუნებდა, დედა მალე გამოჯანმრ-
თეილებოდა. ყოველდღე, სკოლიდან რომ ვბრუნდებოდი,
მეგონა დედა ფეხზე დამხვედებოდა. დამხვედებოდა ისე-
თივე ლამაზი და ხალისიანი, როგორც საერთოდ იყო.

პირველ ხანებში თვითონ დედაც მეუბნებოდა, რა
ქვირი ჩამოგიშვია, ნუ გეშინია, დედა არ მოგიკვდებაო.
თავს თვითონაც სჯეროდა და მეც, რომ დღეს თუ არა,
ხვალ აუცილებლად გამოკეთდებოდა, მაგრამ რაც დრო
გადაიდა, დედას თანდათან უჭრებოდა თვალებში შუჭი.
დაბეჭკითებით აღარ მაიმედებდა, გამოკეთდებოდა. თანდა-
თან უფრო გულჩაახრობილი და ნალღლიანი ხდებოდა;
თან ისე გახდა, ისე დაკარგა ფერი, სანახავად მოსული
ნათესავები ძლივსლა სცნობდნენ. მე მაინც იმედი
მქონდა, დედა აუცილებლად გამოკეთდებოდა, ამიტომ
ობილითავე არასოდეს მიფიქრია... მაგრამ, ერთ დღეს
უდულოდ დავჩრჩი.

2

სოფელში უყისმათოებს გვეძახდნენ. მამაჩემზე ამ-
ბობდნენ: ნიკო მახაური მშრომელი და პატიოსანი კაცია,
ბედი კი არა სწყალობსო. დედაჩემი ნინოც კეთილი და
უწყინარი ქალი იყო. ამიტომაც სოფელს ვერაფრით
ვერ აეხსნა, რა იყო ჩემი მშობლების უიღბლობის მი-
ზეზი ვერ იყო და ჩემზე წინ სამი შვილი შესძენიათ —
ორი ბიჭი, ერთი გოგო, — სამივე დაპხოციათ. შემდეგ მე
გავჩენილვარ, მეც ასეთი ჭიკაყლა. დედაჩემი თურმე
სულ მამა-პაპათა ნალოც ხატ-ღმერთს ევედრებოდა, ეს
ერთი შვილი მაინც შემარჩინეო. უძეოდ, უძიაროდ ნუ გა-
დაგვაგებო, პირში ვერ ეუბნებოდნენ ჩემს მშობლებს,
თორემ ჩემი გაზრდის იმედი არავის ჰქონია.

მაცა ომმოვლილი კაცი იყო, დიდი გაჭირვებისა და
უბედურების გადამტანი. იქიდან რომ დაბრუნებულა, მე-
რედა დაქორწინებულა. არც იმის შემდეგ უნახავს დიდი
სიკეთი და სიხარული. ვერ შვილების სიკვდილიანობა,
მერც დედაჩემის...

მამაჩემი არც ისე იყო დიდად მხიარული კაცი, ახლა
სულ გულჩახვეული გახდა. ბედით გაბოროტებული, საქ-
მეს ებრძოდა, ბარსა და თოხს, ცულსა და უროს ისე

მხატვარი
დინიზარი
ზარაფიშვილი.

გამეტებით ურტყამდა, თითქოს მათზე იყრიადა ჭაერს. მე თუ სადმე ახლოს არ ვეკულებოდი, ან თუ, დააიწყებდებოდა ჩემი იქ ყოფნა, დროდადრო ისე ამოიგმინებდა. იმის შემყურეს მეც ლამის ტირილი წამსკდებოდა ხოლმე.

მამას ერთადერთი მე შევჩი. ახლა მისი დარდიც მე ვიყავი და სიხარულიც.

დედა რომ დავსაფლავეთ, ხალხი რომ წაყიდ-წამოვიდა, მარტონი დავჩიით, მამამ გვერდით მომიხსვა, ხელი გადამხვია და მითხრა:

— რას იზამ, შვილო, ცხოვრება ასეთია: ზოგი ადრე კვდება, ზოგი გვიან, ზოგს სიბერემდე შერჩება მშობლები, ზოგს კი არც ახსოვს. ეზოს ბოლოში ბალი რომ გვიდგა ღობესთან, განა ეგეთი იყო! პირველად რომ ამოვიდა, გვეგონა კარგი ჭიშისა იქნებოდა, გაიზარდა, დაისხა და ბალამწარა კი გამოდგა! ავდექი და მოვკერი. ადგა და ყლორტები ამოიყარა. ისიც მოვისხიპე, მაინც ამოიყარა. ბოლოს ვიფიქრე, რატომ ვჭრი, მოდი ზედ გოგრაბალს დავამყნობ-მეთქი. ასეც მოვიქეცი. ახლა კი მე თვითონ ვეფერები, ველოლიავები...

მე წაღლით ვებრძოდი, ბალამწარა ყლორტების ამოყრით მებრძოდა. ბოლოს ვინ გაიმარჯვა? რა თქმა უნდა, ბალამწარამ. შენც კარგად იცი, ნაყოფით როგორ იხუნძლებდა... ახლა რა გემრიელი ბალი იცის...

სეა ცხოვრებაშიც, ბელი თუ გებრძვის, შენც უნდა ებრძოლო, უნდა ებრძოლო ბოლომდე, თორემ პირველივე შებრძოლებისას ფარ-ხმალი თუ დაყარე, ვერ გაიმარჯვებ.

მე ბალამწარა არ ვყოფილვარ არასოდეს ცხოვრებაში, მაგრამ ჩემი ცხოვრება მაინც ჰგავს იმ ბალამწარას ბედს. სიკვდილი მებრძოდა. რამდენჯერაც ყლორტი მომაჭრა, იმდენჯერ ამოვიყარე. ახლა სიკვდილმა თავისი წაღლი ყლორტს აღარ მოუქნია, დედა ხე მოჭრა. მაგრამ ჩვენ ცოცხლები ვართ და ცხოვრება გვმართებს. ჩვენ მაინც ჩვენი გასაკეთებელი უნდა გავაკეთოთ; შენ უნდა ისწავლო, მე — ვიმუშაო. დედა რასაც აკეთებდა, ახლა ჩვენ თვითონ უნდა გავაკეთოთ: პურიც უნდა გამოვაცხოთ, საქმელიც უნდა გავაკეთოთ, უნდა გავირეცხოთ კიდევაც და სისუფთავეც უნდა დავიცვათ. ღმერთს ადამიანისთვის ხელები იმიტომ მიუცია, თავსაც უნდა მოუაროს, და სხვასაც წაახმაროს.

ასე ვთქვით და ასე დავიწყეთ ცხოვრება მე და მამამ.

დედის ავადმყოფობის დროს ხშირად ბუღულუას დედა — დარიკო დეიდა გვიკეთებდა საქალო საქმეს (ბუღულუა მეზობელია, ერთ კლასში ვსწავლობთ): პურსაც გვიცხობდა, საქმელსაც გვიკეთებდა, თეთრეულსაც გვირეცხავდა. ამას აკეთებდა მეზობლობის ხათრით და დედაჩემის სიყვარულით. იმ გაჭირვების დღეებში თან გადაგვყვა. სულ ხომ იმას არ მოვაჩერდებოდით ხელებში, რა მოგალე იყო! ამიტომ ახლა ჩვენ თვითონ ვუვლიდით ჩვენს თავს.

— ახლა მე ისეთ მჭადს გამოვაცხობ, სავსე მთვარეს სჯობდეს ელვა-

რებაში! — იტყოდა ხოლმე მამა, დაიკაპიწებდა სახელოებს და ფქვილის გაცრას შეუდგებოდა.

გუყურებდი, მოუხეშავ ხელებს როგორ მოუხეშავდი, ლად უტყაპუნებდა საცერს, როგორ ცდილობდა გახუმრებას იმიტომ, რომ მე გავემხიარულებინე. მებრალებოდა მამა!

— მომეცი, მამა, მე გამოვაცხოზ! — ვუთხარი ერთხელ. წამოვხტი და საცერი გამოვართვი.

— კარგი, შევეციბროთ, რომელი უფრო კარგად გამოვაცხოზთ, — ხუმრობაში ვატარება სცადა. ვაი ისეთ სადილ-სამხარს, ჩვენ რომ ვაცოდვილებდით, მაგრამ სხვა რა გზა იყო!

პირველ ხანებში ძალიან გავგიჟირდა. მერე და მერე ხელი გავიწაფეთ. თურმე ყველაფერმა შეჩვევა იცის. ჩვენც მალე მივეჩვიეთ ამგვარ ცხოვრებას; ქათმებსაც ვუვლიდით, ბოსტანსაც ვაკეთებდით. მამა ყველაფერს მასწავლიდა.

გაკვეთილების მომზადებას რომ მოვრჩებოდი, მეც მამასთან ერთად ვიყავი ბოსტანში. ერთად ვფუსფუსებდით. ტყეშიც ერთად მივდიოდით პამიდვრის კირჩხების მოსატანად. სალამოს კი ან ისევ საოჯახო საქმეს ვაკეთებდით, არადა, მამა თუ ძალიან დაღლილი არ იყო, ომის ამბებს მიყვებოდა. მაგრამ თუ დაღლილი იყო, ჩუმად ვიწვეით, ბნელ ჰერს შევცქეროდით და ჩვენ-ჩვენთვის ვფიქრობდით.

3

სწავლას ძალიან მოვუყვლი. კარგად ვგრძნობდი, ბევრჯერ სამიანის ღირსი არ ვიყავი, მაგრამ მასწავლებლები

მინც არ მიწერდნენ ორიანებს იმ იმედით, რომ ისევ გამოვეყოჩაღდებოდნენ.

კაცმა მართალი უნდა თქვას, მამა ყოველთვის მეხვეწებოდა, ყველაფერს მე ვავაკეთებ, ოღონდ შენ ისწავლეო. მაგრამ მინც ვერ ვსწავლობდი აღრინდებურად. რას ვისწავლიდი, წიგნის კითხვას რომ დავიწყებდი, ჩემდა უნებურად ხან რაზე ვიწყებდი ფიქრს და ხან რაზე. გაცემთილს ბოლომდე რომ ჩავიკითხავდი, ფიქრიდან მაშინლა გამოვევრკვეოდი. დავფიქრდებოდი და წაიკითხულიდან ორი სიტყვაც არ მახსოვდა.

მასწავლებლებს კი იმედი ჰქონდათ, ახალი სასწავლო წლიდან ისევ მოუმატებს სწავლასო, კლასში არ დამტოვენს.

დედის სიკვდილის შემდეგ მამა კოლექტივის სამუშაოზე აღარ გასულა. არც ეძახდნენ. ჩემი შემხედვარენი ალბათ ფიქრობდნენ, ერთი ყელტიტველა წიწილასავით ნაგალა ბალი დარჩა, ნეტა მავას როგორმე გაზრდიდეს, მაგის გაკეთებული არაფერი გვინდაო. ასე რომ, მე და მამა მთელი ზაფხული ჩვენს საკარმიდამოში ვტრიალებდით. სექტემბერში მე ისევ სკოლაში წავედი, მამა ნელ-ნელა მოსავლის აღება-დაბინავებას შეუდგა. ოქტომბრის ბოლოს ყველაფერი მოგვარებული გექონდა. სიმინდი სასიმინდეში გვეყარა, ხორბალი — ამბარში. ერთი შეშა გვაკლდა, მამამ ისიც მოიტანა კამეჩებით. ღუმელის ზომაზე დავხერხეთ, საჩხეში დავაწყეთ და მამამ თქვა: ახლა მოვიდეს ზამთარი, ენახოთ ერთი, რას დაგვაკლებსო.

აკვიდა. თრთვლის დაღება დაიწყო. მამამ სხენიდან თუნუქის ღუმელი ჩამოიღო და შინ დაღვა.

სწორედ იმ ღამეს, როცა ღუმელი დავდგით, ჩვენი სახლის წინ ფუჩეჩის სარის წვერზე ზარნაშო შემოჯდა და შემოგვექვითინა.

მისი ხმის გაგონება იყო და მამა ლოგინიდან წამოხტა, საცვლების ამარა გავიდა, ჯოხი ესროლა და თან მიადახა: — ვაი შენ და არ გადარჩენა! გადიკარგე აქედან, დაგწყევლოს გამჩენმა!

სოფელში ამბობენ: რომელ ოჯახსაც ზარნაშო შეეჩვევა, იმას აუცილებლად რამე ზარალი მოეღოსო. ჰოდა, აი, ჩვენს ეზოს არ შემოეჩვეა! თითქმის ყოველ საღამოს შემოჯდებოდა ხოლმე სარის წვერზე და შემოგვექვითინებდა.

ყველას ხომ ბულბულის ენა არ ექნება. ამ უშნო ფრინველს ასეთი უსიამოვნო ხმა ამოსდიოდა პირიდან. რა თქმა უნდა, მას არც უბედურების მოტანა შეეძლო და არც ბედნიერებისა. მაგრამ ერთ საღამოს მამამ ფანჯარა გამოაღო, საფანჯარიანი თოფის ლულა გაყო, ლეწა და სამუდამოდ ჩააკმედინა ხმა.

ძალიან კარგად ვიცი, რომ ზარნაშო არაფერ შუაშია. მაგრამ, თქვენ წარმოიდგინეთ, იმ ერთ კვირაში მართლაც დიდი საშინელება დაგვატყდა თავს.

იმ საღამოს მე და მამამ ჩვეულებრივ ვივანშმეთ და დასაძინებლად დავწექით. დავიძინეთ, მაგრამ თქვენს მტერს იმისთანა გამოღვიძება! შუალამისას ჩემი საწოლი ვილაცამ საშინელი ძალით შეჩახტარია. საწოლი კი არა, მთელი სახლი ორყიოდა. ერთი უბედურება იდგა ჭერში. ლაწალუწი გაუდიოდა კავ-კრამიტს. განჩინაში ქუჩუქელი იმსხვრეოდა... მომეარდა საცვლების ამარა მამა, ხელი ჩამქოდა და კარისკენ გავიქვიცით. ის იყო გარეთ უნდა გავივარდნილიყავით, რომ ამ დროს აივნის კალთა მოსწყდა და ქუხილით გაიშალა ეზოში. აივნის სახურავი ჩამოწვა. დაცურებული კრამიტი დაპალუპით წამოვიდა ძირს. ორი-სამი წამით აღრე რომ გაგველო კარი, ახლა ჩვენც იმ გროვაში ვიქნებოდით ახელილი.

ისევ შიგნით შემოვბრუნდით. მამამ მაგილის ქვეშ თი-

თქმის ძალით შემაგდო და თვითონაც შემოძვრა, ზედ გადამეფარა.

— მამი! სახლს ყუმბარა მოხვდა? ომი დაიწყო? — კითხები ხმის კანკალით.

— ომი კი არა, მიწისძვრაა, მიწის...

ამის თქმა იყო და რყევა მიწელდა, მაგრამ ლაწალუწი არ შეწყვეტილა. სიბნელეში არ ჩანდა, მაგრამ, ეტყობოდა, ოთახში მტკერი დადგა, სუნთქვა გვიჭირდა. რაკი ცოტათი მიწელდა ძაგძაგი, მამა გამიძღვა წინ. ნანგრევებში ვიფროთხეთ და, როგორც იქნა სამშვიდობოს გამოვედით. შუა ეზოში შევეჩერდით და ჩვენს დანგრეულ სახლს მოვხედეთ. ამ დროს დედამიწის გულიდან ისევ ამოიჭრა ყრუ, საშინელი ღმუილი. ისევ დაიწყო რყევა და კავ-კრამიტმა ისევ დაიწყო ჩამოშვავება.

დედამიწა დაკოდილივით დმუოდა, ჭახტუხი ვაჭქონდა სახლებს. რაღაც საშინელი ხმით აბლავდა საქონელი, ძაღლები ყმუოდნენ. ქალების კივილი ზეცას სწვდებოდა.

— ჰაუ, ნიკო, ლევან, ცოცხლები ხართ? — მოვარდა ბულულას მამა, ძია იოსები.

— გადავჩრით, იოსებ, როგორც იქნა გამოვალწვიეთ! — უპასუხა მამამ.

ძია იოსებმა რაკი ცოცხლები დაგვინახა, ცოტა დამშიდდა. მერე დარიკო დეიდა და ბულულა მოცვიდნენ. ბულულას რაღაც შალი წამოესხა ბეჭებზე და კატის ქნუტივით კანკალბდა. ჩვენს დანგრეულ სახლს შეხედა და წამოიძახა:

— უი, როგორ დანგრეულა!

მე მაშინვე მათი სახლისკენ გავიხედე. საოცარია, უცნებელი იდგა. მერე მკედ-ლურებისკენ გავიხედე. არც მათი დანგრეულიყო. სამაგიეროდ, ყორიანების სახლის ადგილზე ქვის ხროვა აღმართულიყო. ქალები განწირული ხმით ვაპკიოდნენ, გვიშველითო.

ძია იოსები იქითკენ გავიქვა. ჩვენც მივყევით. მივედით და რას ვხედავთ! — ნანგრევებში ვილაცას ეძებენ, სალომე კი თმას იწეწავს და ვაპკივის:

— ვახტანგ, შვილო ვახტანგ...

ვახტანგი მისი ნაბოლარა, მეხუთე შვილი იყო.

— აქა ვარ, ვერ გამოვედივარ, — ნანგრევებიდან ისმოდა მისი მოვუდული ხმა. ეცა ხალხი, გადაყარ-გადმოყარეს ნანგრევები და მამაპაპური ტახტის ქვეშედან საბანში გამოხვეული ვახტანგი ისე გამოათრიეს, როგორც სოროდან მელიის ლეკვი. სრულიად უცნებელია.

სალომე თვალით ხედავდა მეხუთე შვილსაც და მინც არა სჩეროდა, რომ ყველანი უცნებლად გადაჩნენ.

მიწა დროდადრო კიდევ ძაგძაგებდა, ოღონდ ისე ძლიერ აღარ.

სალომეს კივილზე მოგროვილი მეზობლები ისევ თავიანთი სახლებისკენ გაემართნენ. ჩვენც წამოვედით. იმ მოუაჩიანი ღამით ყველანი მოჩვენებებს ვგავდით.

მამამ ეზოში დამტოვა, თვითონ მინგრეულ-მონგრეულ სახლში შევიდა. ჭერ ტანსაცმელი გამოიტანა, შემდეგ ლოგინები გამოყარა. ჩავეცვიო, დავხუტეთ, მაგრამ ისე ვიყავი გათოშილი, მინც ვერ გავთბი, სოფელი აფო-

რიაქებული იყო. ხალხი დარბოდა, ყველა თავის ნათესავს და ახლობელს კითხულობდა. მე და მამა ჩვენი დანგრეული სახლის წინ ვიდექით და არ ვიცოდით რა გაგვეკეთებინა, სად წავსულიყავით, თავი სად შეგვეფარებინა.

მამამ ირგვლივ მიმოიხედა. ახალა გაგვასხენდა ჩვენი საბძელი და გომური, რომელიც სახლიდან ათი-თხუთმეტი ნაბიჯის დაშორებით იდგა. გომური პატარა იყო, ქვიტკირისა, დაბალი და უფანჯრო. ძირს ზღავეები ეგო. ჭერად ხარიხეები ჰქონდა გაწყობილი და დასათბუნებლად ზედ თივა ეყარა. ვიდრე გავყიდდით, ჩვენი ძროხა თავს ბედნიერად გრძნობდა. სამაგიეროდ, ლამით ანთებული ჭრახვით რომ შევდიოდით გომურში, ერთი გულისღევა გვქონდა, შემთხვევით ნაპერწკალი არ ავარდნილიყო ჭერისკენ, თორემ მერე მამაზეციერი ვერ გვიხსნიდა ხანძრისაგან.

იმ გომურის აშენება მეც მახსოვს. მამამ საძირკველი მხოლოდ ერთ ბარის პირზე გაუჭრა. ან ამდენზე რად უნდა, რა მალალი მე უნდა ავაშენო, — ამბობდა. კალატოქს თარაზო არ უხმარია, ისე ააშენა თვალის ანდეთი, ამიტომაც კედლები მიბრეცილ-მობრეცილი იყო. გადახურვა რომ დაამთავრეს, მამამ თქვა: ლამში კირი რომაგად რომ არ გამერია, ეს ხუხულა ახლავე დაინგრეოდაო.

და აი, ეს ხუხულა ისე იდგა, თითქოს ქვეყანაზე არაფერი მომხდარიყო. მამას გაუკვირდა, თან გაუხარდა. კარი შეაღო და შიგნით შევიხედეთ. ამ დროს ისეე იძრა მიწა. მამამ ხელი მკრა და უცებ განზე გავხტი.

ოი, რა საშინელებაა მიწის ძაგძაგი, უფრო კი ის ღმერთი, დედამიწის გულიდან რომ ამოდის. ადამიანებს

— იქვე, ჩვენი სახლის ახლოს. ჩვენც ავანთეთ ციხელი და გარშემო შეძოვუსხედით.

ჩვენ და ყორიაულები ერთ ბედქვეშ ვიყავით. ჩვენს სახლები მთლიანად ჩაშავდა. ბულალურებისა და მჭედლურების სახლებმა კი გაუძლეს. ტიროდნენ ყორიაულების ქალები, ვაკირკიტებული დარო ბებო კი ამხნევებდა:

— ღმერთს მადლობა უთხარით, რომ ცოცხლები გადავრჩით. რა გატირებთ? დათვი იკეთებს ბუნავს და... ჩვენი აშენებული არ იყო, კიდევაც ავაშენებთ!

გამთენიისას უფრო აცივდა. მოღრუბლული რომ ყოფილიყო. ასე ძალიან არ ეციებოდა. ცა ვარსკვლავებით იყო მოჭიკჭიკებული. ჩამოთოვლილი კავკასიონის მთები ფეხზე წამომდგარი და ხელიხელ გადახვეული ჭაღარა დევებით იდგნენ და მდუმარედ დაჰყურებდნენ მალლიდან ჩემს პატარა სოფელში ანთებულ ჭიკოკონებს. ვინ იცის, იქნებ მათ უფრო საშინელი ამბავი უნახავთ, მაგრამ მუხლებზე მჯიღები არ დაურტყამთ — უჰ, ეს რა საშინელება მომხდარაო.

თურმე ქვეყანაზე უფრო უარესი ამბებიც ხდება! ნაპირჩამომტვრეულ მთვარეს შუა ცაზე შემოათენდა.

4

დღის სინათლეზე უფრო კარგად დავინახეთ ის საშინელება, რაც ღამით მოულოდნელად დაგვატყდა თავს. აივნის კალთა ეზოში იყო გამლილი. ქვები და აგურები ოც მეტრზე შორს იყო გასროლილი, კავ-კრამიტები აივანზე — ჩამოხერჯილი. დაკლაკნულ ელვას ჰგავდა ბათქაშიან კედლებზე ნაპრალები. ქანის ხე და აივნის სვეტები კავებში არეული ეყარა ძირს... ერთი სიტყვით,

იდუმალი შიშით ავსებს რალაც უხილავი ძალა, რომელიც მთელ ქვეყანას დაქვეით ემუქრება.

ყორიაულების დარო ბებო იმ შუალამეში იდგა და პირჯვარს იწერდა, ხატ-ღმერთს ეხვეწებოდა, ამ უბედურებისაგან გვიხსენიო.

დროდადრო ისევ მეორდებოდა ბიძგები. ხალხი შეშინდა. ვისაც მთელი გადაურჩა სახლი, ისიც ველარ ბედავდა შინ შესვლას. რას გაბედავდნენ, ხომ შეიძლება უცებ ისე აფართხლებულიყო დედამიწა, ქვა ქვაზე აღარ დაეტოვებინა? გარეთ, ველზე გასული ადამიანი კი უფრო გადარჩება ასეთ დროს. ხალხი გზაგასაყრებსა და მოედნებზე შეგროვდა. ანთეს დიდი კოცონები, შემოუსხდნენ გარშემო გათენების მოლოდინში. დღის ნათელი მაინც იმედია. კაცი ან ისე იზავს, ან ასე.

ჩვენ, ყორიაულები, ბულალურები და მჭედლურები ერთად შევგროვდით კოლმეურნეობის სასიმიინდეებთან.

მტერსაც კი აეტირებოდა!

— მამი, რა ვქნათ? — ვკითხე გულშემოყრილმა.

მამას ხმა არ ამოუღია, გომურისაკენ გაემართა. დღის სინათლეზე ისიც შევათვალიერეთ. ნაბზარიც კი არსად არ ეტყობოდა.

— აი, აქ უნდა ჩამოვსახლდეთ! — მითხრა მამამ.

— აქ?

— ჰო, აქ! უნდა გამოვხვეტოთ, გამოვასუფთაოთ. ღუმელს დავდგამთ და...

— ფანჯარა რომ არა აქვს?

— კარი ხომ აქვს. ზემოთა გულებს ამოვიღებთ და შუშვებს ჩავსვამთ.

საჩეხიდან ძალაყინი, თოხი და ნიჩაბი გამოვოტანეთ, გომურის გამოხვეტას შევეუდექით. პირველად ბავა ავშალეთ, შემდეგ ზღავეები. ძია იოსებიც გადმოვიდა მოსახმარებლად.

მამამ და ძია იოსებმა ჯერ ხარხები ჩამოყარეს მალ-
ლიდან, შემდეგ მინგრეულ-მონგრეულ აივანზე ავიდნენ
და ჭერიდან ლამფების აყრა დაიწყეს. მე კი გომურთან
ჩამქონდა თითო-თითოდ და ცოცხით ვასუფთავებდი.

— აბა, მეც ხომ არ გამოვადგებით რამეში? — მოგვა-
კითხა დარიკო დეიდამ.

— როგორ არა, — უპასუხა ძია იოსებმა, — შენ ჩემი
ცერის ხერხი, ჩაქუჩი და ლურსმნიანი ჯამი გადმოგვი-
ტანე.

ჯერ გომურის თავი გავზომეთ, მერე იმ ზომაზე ლამ-
ფები გადავხერხეთ. ძია იოსები ზევით ავიდა, ჩაქუჩი და
ჯამით ლურსმანი აიტანა. ჩვენ ლამ-
ფებს ვაწოვდებდით, ის კი აწყობდა
და აჭედებდა.

შუადღისას დარიკო დეიდამ და-
ვიძახა, პურის საჭმელად. მე და მა-
მამ უარი ვთქვით, მაგრამ ძია იოსები
აღარ მოგვეშვა.

ამათ სახლს მხოლოდ უკანა კედე-
ლი გაბზარვოდა, ისიც პატარაზე.
ახალი აშენებული იყო, თანაც ცე-
მენტით, იმიტომაც გაუძლო ვაჟა-
ყურად ასეთ ძლიერ მიწისძვრას.

ბულულა ცივი წყლის მოსატანად
გაიქცა წყაროზე. მოვიდა და ახალი
ამბავიც მოიტანა: ქალაქიდან კომი-
სია ჩამოსულა, ამბობენ, დაზარალებ
ბულებს მთავრობა ფულს მისცემსო.

მე და მამას პატარა იმედი გაგვიჩ-
ნდა გულში. თურმე არც ისე ყოფი-
ლა საქმე, როგორც გვეგონა, თურმე
ჩვენც გვეყოლია პატრონი.

ჭამის შემდეგ ისევ განვაგრძეთ
მუშაობა: თუნუქის ღუმელი ჩამო-
ვიტანეთ და გომურში დავდგი, სა-
ვამლე მილისთვის კედლიდან აგუ-
რები ამოვანგრეთ, თუნუქის მილი
გავყავით და თიხით ამოვგლისეთ
გარშემო. ღუმელში შევა შევყარეთ,
გავახურეთ და გომურის კარი გავაღეთ, — ნაკელისა და
მწურის სუნი უნდა გამოსულიყო, ნესტიანი კედლები
გამშრალიყო, ჰაერი გაჯანსაღებელიყო. ძია იოსების
დახმარებით ჩამოვიტანეთ საწოლები, ლოგინი, მაგიდა,
სკამები, აუცილებელი ჭურჭელი და... კომისიამაც მოაღ-
წია ჩვენამდე.

შემოვიდნენ ეზოში, გარს შემოუარეს ნანგრე-
ვებს, სახლის სიგრძე-სიგანე გაზომეს, დავთარში რაღაც
ჩაინიშნეს, იმედი მოგვცეს და ახლა ყორიაულებისკენ
წავიდნენ.

მამამ და ძია იოსებმა გომურის კარს ზემოთა გულე-
ბი ამოაცალეს და დიდი წვალეებით მოარგეს ფანჯრის
შუშები.

— ახლა კი შეიძლება დროებით იცხოვროს კაცმა აქ,
— თქვა ძია იოსებმა და მტკრიანი ტანსაცმელი ჩამოი-
ფერთხა.

გომურში ცხოვრებას მივეჩვიეთ, ან მეტი რა გზა
გვქონდა. გვერდზე მოდგმული საბძელიც გამოვასუფთა-
ვეთ და იქ ჩამოვიტანეთ კოდები, კასრები, ქვაბები,
ფქვილის ტომრები, ვარკლი, კიდობანი და ათასი რამ,
რაც აუცილებელია სოფლის ოჯახისათვის. ახლა საბძელს
საკუქხნაო-სამზარეულოს ვეძახდით, გომურს — სახლს.

ყორიაულები ჩვენზე უარეს დღეში აღმოჩნდნენ. მათ

არც გომური შერჩათ, და არც სხვა რამ. ამიტომ დანგრე-
ული სახლის ხის მასალისაგან სახელდახელოდ ქონი
ააშენეს. ხის ფარდალა კედლები სიცივეს აბა როგორ
დაიქურდა, ამიტომ ფარდაგები და ნაბდები ააკრეს კედ-
ლებზე. დანარჩენებმა, ვისაც ზედა სართული დაუზიან-
დათ. მოანგრეს და ქვედა სართულს გადახურეს. ისე
რომ, იმ ერთ კვირაში ბევრი მაღალი სახლი დადაბლდა.
მოსწრებულად თქვა ყორიაულების დარო ბებომ:

— ვაჰ, დედას მტრისასა! რა ლამაზი სოფელი გვქონ-
და და ამ მიწისძვრამ როგორ დაგვიჯულტრავაო. (ეს სი-
ტყვა პირველად მაშინ გავიგონე).

ჯიბრზე ზამთარი მალე გვეწვია. ხალხმა ქობახებში
ხეირიანად დაბინავება ვერც კი მოასწრო და თოვაც დაი-
წყო. მთელი სამი-ოთხი დღე განუწყვეტლივ თოვდა.

დედის სიცოცხლეში დიდთოვლობა ძალიან მიყვარ-
და. მამა ასეთ დღეებში მეტ წილად შინ იყო. გუზგუზებ-
და ღუმელი, ღუმელზე თუხთუხებდა ხორცი თსავსე ქვა-
ბი, მისი სუნით გაჟღენთილი იყო მთელი ოთახი. დედა
და მამა რაღაც აღარ იხსენებდნენ, ჰყვებოდნენ. მე გატა-
ციებით გუსმენდი, გარეთ კი ხვავრიელად, ბარაქიანად
თოვდა, წალმა-უკულმა ატრიალებდა ფანტელებს. სახლ-
წინ, ხურმის ხის წვერზე შემორჩენილ ნაყოფს ეხვეოდ-
ნენ მშიერი შაშვები და ჩხართვები. ფანჯრიდან მოჩანდა
თოვლით დაბურული ხეები და სოფელში სიჩუმე ჩაუ-
ბებულიყო. ხანდახან გზაზე წყაროსკენ მიმავალი კოკა-
მოკიდებული ქალები თუ აივლიდნენ, ან ჩაივლიდნენ,
ასეთ დროს სოფელში უცხო კაცი იშვიათად თუ გამო-
ჩნდებოდა. ყველა თავის კერასთან იჯდა, ყველა თავის ხელ-
საქმით ერთობოდა.

ახლა ის ამბები მხოლოდ ლამაზ მოგონებებად ცოცხ-
ლობდნენ ჩემში. დედის გახსენება ყოველთვის ცრემლს
მგვრიდა. ვიცი, ახლა მის საფლავზე თოვლი პატარა
მთასავით იდო და თვალებიდან ჩემდაუნებურად მოგო-
რავდნენ ცრემლები.

სადა იყო მამა ადრინდებურად მხიარული ვიდრე სახლი დაგვეგრეოდა, ჩემს გასამხნეებლად ხანდახან კიდევ ცდილობდა გახუმრებას, ახლა იმასაც გადაეჩვია. ვანდა კუშტი, დარღინი, გულჩახხობილი. ხანდახან მთელი ნახევარი საათი იჯდა ღუმელთან თავჩალუნული, ერთ წერტილს მიშტერებული. ვიცოდი, მამის იგი თავის ფიქრებში იყო, ვიცოდი, თავის ბედსა და იღბალს ედავებოდა, — რა დავაშავე, რომ ასეთ დღეში ჩამავადეო.

მართალია, დღიად აღარ მიმიწევდა გული, მაგრამ სკოლაში მაინც დავდიოდი იმიტომ, რომ მამა მეხვეწებოდა, ისწავლეო; კიდევ იმიტომ, რომ ბულუღას მოპქონდა კლასის დამრიგებლის დანაბარები, სკოლას ნუ აცდენო. ერთხელ შინაც მესტუმრა ჩვენი დამრიგებელი.

— არაფერი არ მინდა შენი გაკეთებული, შვილო, ყველაფერს მე გავაკეთებ, ოღონდ შენ ისწავლე. აგერ მთავრობა დანაბარებს გვაძლევს, სახლსაც ავაშენებთ! — მეხვეწებოდა მამა.

5

უდედობა ყველაზე ძალიან იმ ახალწელს ვიგრძენი. ისე იყო, თუ ასე, სოფელში ახალი წელი ორ დღეში შემოვიდოდა. ამ ბედნიერი დღისთვის ყველა ოჯახი დიდის ამბით ემზადებოდა. ჰკლავდნენ ცხვრებს, ქათმებს, ღორებს. ხდიდნენ არაყს, სარქველს ხდიდნენ ღვინის ჩვევრებს, სკებიდან ამოქონდათ თაფლი. აცხობდნენ ბედის კვერებს, ეპატიყებოდნენ ერთმანეთს, იპირებდნენ მეკვლეებს. ერთი სიტყვით, ხალხი დიდ ამბავში იყო, მე და მამა კი ღუმელთან მდუმარედ ვისხედით, თითქოს ახალი წელი ჩვენთვის არ უნდა დამდგარიყო.

ღედის სიცოცხლეში ჩვენ ყოველთვის ლამაზად, მხიარულად ვეგებებოდით ახალ წელს. ღედა მთელი სამი დღე ფეხზე ტრიალებდა. იმდენ ტკბილეულს, იმდენ სასმელ-საჭმელს მოამზადებდა ხოლომე, ძველით ახალწლამდე სულ ზემო იყო ჩვენს სახლში. ახლა კი...

მე მამა მეცოდებოდა, მაგრამ ეტყობა მამას მე უფრო შევეცოდე. გადაწყვიტა ახალწელს ჩვენც შევხვედროდით. იმიტომ ახალწლის წინა დღეს აიღო თოფი და უთენია წავიდა სანადიროდ. იმ დღეს სკოლიდან რომ დავბრუნდი და მამა შინ არ დამხვდა, გული რაღაცნაირად გამიხდა. შინ გაჩერება არ მინდოდა. ხან ბულუღასთან ვიყავი, ხან შინ გამოვბობდი, მამა ხომ არ მოვიდამეთქი. ის ერთი დღე ერთ კვირად იქცა ჩემთვის, — აღარ ეღირსა დაღამება. შებინდებისას ღუმელი კარგად გავახუთე — მამა გაყინული მოვა-მეთქი. ბულუღაც ჩვენსა იყო. ანტერესებდა, მამაჩემი ცარიელი დაბრუნდებოდა, თუ მოიტანდა რამეს. კიდევ კარგი, რომ მარტო არ ვიყავი, თორემ ალბათ დარდი გამაგიჟებდა, მამას არაფერი დამართოს-მეთქი.

მერე, როგორც იქნა, გავიგონე მამის ფეხის ხმა. შემოაღო კარი და შემოვიდა, ზურგზე შევლმოკიდებული. ძირს დაავდო და გაგვიღიმა. მე მამის შინ მშვიდობით დაბრუნებამაც გამახარა და იმანაც — შველი რომ მოიტანა.

- ეს რა არის? — იკითხა გაოცებულმა ბულუღამ.
- შველი!
- უი, საწყალი, რატომ მოკალით? — ამოიკრუსუნა ბულუღამ.
- ნადირის ხორცი გემრიელია, შვილო! — გაუღიმა მამამ.
- მერე, ცოდო არ არის?
- მე რომ არ მომეკლა, სულ ერთია მგლები შეჭამდ-

ნენ. ამ დიდ თოვლობაში მშვიერ მგლებს ვერ გადაუტყვევებოდა.

მამამ ცოტა დაისვენა. მერე დანა აიღო და ნანადირევს გატყავება დაუბირა. ბულუღამ ჯერ თვალებზე აიფარა ხელები, მერე მოსწყდა და შინ გაიქცა.

გაქონდა, საიმისოდ ყველაფერი გვქონდა, რომ ერთი ახალი წელი ჩვენც გვეზეიმა, მაგრამ არ გველხინებოდა. ამიტომ იმ ახალმა წელმა ჩვეულებრივ დღესავით ჩაიარა. ეს კი იყო, გულს ნალველი უფრო შემოგავწვა — ყველაგან, ყველა ოჯახში სიხარული იყო, ყოვრათლების ქობ-შიც კი, გარდა ჩვენი ოჯახისა.

სკოლაში ნაძვის ხის ზეიმი გამართეს. კლასის დამრიგებელმა მითხრა, აუცილებლად მოდიო, მაგრამ არც იქ წავსულვარ. კარგად რომ მოდევდა, ორი-სამი ამხანაგო მოვიდა, თავიანთსა მეპატიყებოდნენ, მაგრამ არც მათ გავყვი. მამასთან ყოფნა მერჩია ყველაფერს. ჩვენ ერთმანეთს ყველაზე კარგად ვუშსუბუქებდით დარდს. მაგრამ საღამოხანს ძია იოსები გადმოვიდა. ჯერ დაგვლოცა, ბედნიერების წელი გვისურვა, მერე ხელი ჩავკვიდა და არ მოგვეშვა, ვიდრე შინ არ წავიყვანა. რაკი დაგვი-თანხმა, მამამ ნახევარი შველი ჩამოსხია და თან გავი-ყოლით. დარიყო დეიდა კარებში თაფლიანი ჯამით დაგვ-ხვდა. სამჯერ შემაქამა, დამლოცა — ასე ტკბილად დამი-ბერდიო. ჩვენც მივულოცეთ. მერე გაშლილ სუფრასთან დავსხედით და...

მამა იმ საღამოს პირველად ვნახე მთვრალი ღედის სიკვდილის შემდეგ.

6

როგორც იქნა, გავათრიეთ ზამთარი.

გაზაფხულზე, ბოსტნებში სამუშაოები რომ გაჩაღდა, დასაბარი რამ იბარებოდა და დასარგავი ირგვებოდა, მე ავად გავხდი; მადა სულ დამეკარგა და დილა-საღამოს სიცხეს მაძლედა. არც მანამდე ვიყავი ფერ-ხორციანი და ახლა ისე გავხდი, ყურებში სინათლე გამდიოდა.

მამამ ყველაფერს თავი მიანება და ექიმთან წამიყვანა. ექიმმა გულმოდგინედ გამსინჯა, ყბებისა და ილიის ძირებში გათამამებული ჯირკვლები მიპოვნა. გამაშუქეს რენტგენზე, გასინჯეს ანალიზები. მერე პასუხები ექიმმა წინ დაიწყო, ერთხელ კიდევ გამისინჯა ფილტვები და დალონებულ მამაჩემს უთხრა:

— ნიკო, ნუ ოხრავ, საშიში არაფერია. რაც მთავარია, დროზე მოხვედით. ჯერ არაფერია საშიში, მაგრამ ყურადღება უნდა მიაქციოთ. ლევანს კარგი კვება უნდა; დილით აჭამეთ თაფლი და კარაქი, უმი კვერცხი, რძე, ახალი ყველი. ბეერი ჭამოს მწვანელი, ბოსტნეული, ხილი. კიდევ ერთი და ყველაზე მთავარი: მთის ჰაერი! ზაფხულში იქნებ მთაში წაიყვანო. მთის ჰაერი ამისთვის ყველაზე კარგი წამალი იქნება.

ამ წამლებს რომ მიიღებს, ერთი კვირა დაასვენეთ. მერე ისევ მომიყვანეთ. ვნახოთ, როგორ წავა მდგომარეობა. გასაგებია?

— გასაგებია.

რეცეპტი გამოვართვით და წამოვედით. მამა იმ დღიდან სულ შეიცვალა. რაც შეეძლო ხელს მიწყობდა. თაფლიც იშოვა, კარაქიც. ოღონდ მეჭამა და. ყველაფერი მოპქონდა.

კალს ვსვამდი, რაღაც ვიტამინებს ვყლაპავდი. ერთ კვირაში სიცხე გამიქრა. ცოტა მადაც მომემატა. ამან ისე გაახარა მამა, აღარც ღედა ახსოვდა და აღარც დანგრეული სახლი. ამ ზაფხულს ავიკიდოთ გუდა-ნაბადი და საღამე მთაში წავიდეთო, მეუბნებოდა.

აჯაიპი რეწენი სპორტის პირი
გაქანათის სტრ
საყვანერი პარადი — კომინი

მარია

ნაიმიან
გაქანოლი

— ახალა, დუსტი აზს!
— იცა, რა უქვი მე? შე ვქვი: გამარჯობა, ძვირუა-
სი მეგობარო!

მამ, გამარჯობა, ძვირუასი მეგობარო! შენ ქართული
ბარ, შე კი ტაქვი. შენ არ იცი ჩემი ენა — ტაქვიური,
მეგობარო მიიხილებდი, თუ რაოდენ ძნელი მისია შეტეო წი-
ლადა: უნდა გესაუბრო ჩემს რესპუბლიკაზე, ტაქვიურე-
ალბათ გაამეგბე, თუ რაოდენ ძნელია 7-8 ვერსზე დას-
ტოი ერთ ქვეყანაზე სათქმელი სიტყვა.

როგორ მოვედო, როგორ მოვატეხო, რომ მომისმი-
ნო და თვალნათლად დანახო ტაქვიური?

მაგამ ჩვენს ხელთ არის ერთი სასულებლა და ის
მოვეგებარება, იღონდა ციტა ფანტაზიის მოსუვლებლა
დავეკრიფება. მამ ახე, წარმოვიდგინო, რომ ჩვენ ვერ-
ტფრერწო ვსხედვართ და ღუსმანებს გადავცქერით. აქვე
უნდა ვითარა, რომ ეს ქალაქი რესპუბლიკის ტენიაა —
მისი სატატო ქალაქი. აქედან დავიწყოთ ბარებ მოვა-
ურობათ, რაო, დრო არ ვვეუფლო ჩვენ სწრფულ ვერ-
ტრანს და მტერე ხნოი შევტერდებით ხოლმე ტუფულად კი
არ ამბობენ ჩვენში: „შეზიანდა კიო ზედა მინარედი
დაღან“ — აჩქარ ვავიწიხ, ერთხელ ნახათ რიხიაო.
მამ ახე, ვერტფრერწო ვსხედვართ. წავედით უფრა-
დელბა!

ჩვენს ქვეშ ღუსმანზე. ისარითი ვაგებოთ ჩაბოსკე-
ტი. ღუსმანე მამ ხართლდანი სახლები, ქარსენი, კომ-
ბინაბეტი... აგერ მეორე ღუსმანზეც ღუსმანე და ღუსმან-
ზე? არ ვავიწიხ. დაბ, ეს მეორე პირველს ორად
უფრეს მარტენსა და მარტენსა წაწულად. მიიხილებ
დაბ, ეს მეორე ღუსმანე — შინარება. კარგია ახლა რომ
ზავებულა. უფრო კარგად რწმუნდები, თუ რატომ ქვეა

ამ ქალაქს ბაღი — იგი მწვანეთა ჩაფლული, ის სწიწა-
ნე, ეს აშოტბილი ხეები სწორად, ქალაქს 40-45 კარად-
სიანი ხიხისხანა რომ იცავს.

დაბლა ვეშვებით. ის რაღა? კორილია? რამე დღე-
საწაწულზე? არა ის ბაზარია. ნებისა და საშაბირის მოტი-
ბი. უფრმნით სახეს გოდრები, ხანძარითი ალადაბებუ-
ლი გორები პამევირისა...

- მიდით, იგმეთ!
- ვერ იბოლოთ უკეთესი ნების!
- ვერ გახინწოთ უკეთესი ვაშლის!
- აქეთ თაფლი!
- იქით ბროწეული!
- აგერ, ღუსმანული აბაში!

...ობსერვატორიის შენობა. ხედავ? საინტერესოა? თუ
გაინტერესებს, აქვე დავეშვათ. შევიარო ობსერვატო-
რიაში. წყნარად აქ გამოაღებულე შრომობს ხაზბი. მიდი,
ხელი რომ არავის შევეშულით, აგერ ის ახალგაზრდა
კაცს ვეიბოთო, რას აკეთებს ამ ტელუსკოპთან.

- გამარჯობათ!
- გამარჯობათ!
- თქვენ ვინ ბრძანდებით?
- ახტრონომი ვარ.
- რას დაქვით ამ ტელუსკოპით?
- ახალ ვარსკვლავს.

— როგორ თუ ახალს?
იქვე მდგომი მსოფლიო მეცნიერი განგვიბარტავს:
— ეს ხომ ვისტილი დაბ, ვისტი სიტუალოდელი.
კაცი, რომელმაც ცაში ახალი კომეტა აღმოიჩინა მსოფ-
ლიოს მეცნიერებმა ამ ვარსკვლავს პირველდომინენს
— ვისტიკი სახელი მინარედი. ამერიკიდან მას ვისტიკის
ვარსკვლავი ქვეა.

ისევ მაღლა მივფრინავთ, ვცოლდებით სატელევიზიო
ანბას. ხედავ იმ დიდ შენობას? — ცირკია, მის ვეერ-
დით კი პირინტობა სასახლა. ახას წნათ იქ ტაქვიების
მეორე მეცნიერებთა აკადემია განსნეს. იქ ცნობილი
აკადემიკოსები და პროფესორები კიბუბობენ ლექცი-
ებს. მეორე აკადემია ბავშვებს რესპუბლიკის ათი უფლ-
დის სასწავლებლისათვის აშადაბს.

— ის თვითად მოქმეობთ სახლთან დიდებულ ქანდაკ-
ბას თუ ხედავ? ეს ახუ ახლულა რუდაქის ძეგლია! რუ-
დაქო მთელი ტაქვიური ლიტერატურის მამამთავარია. იგი
1100 წლის წინათ ცხოვრობდა და მწუნებარე ლექსებით
ხალხებს ძმობისა და მეგობრობისკენ მოუწოდებდა:

ამ ქვეყანას ბრძენის ოაღითი უხედებ...

ჩვეულებრივები

ნუ ვასტყვი ჩვეულებრივ
შერიო,
ირველთვეთი ზღადა, მას სიკეთის
ნათი
გადაცურვა შეწინა.

ვეშვიდობებით ქალაქ ღუსმან-
ებს, მდინარე ღუსმანე კი მთებია-
სკენ მივდივდები, ათობით ვერ-
ცხლისწოლა შენაკადად რომ
განგებულა მთიან ხეობაში.

— აბა, ცხეც აწწისის უღელ-
ტბილი ცივა ძირს, ბარად
ზრუნულია, აქ კი ობეს წაშორი
ბოქობრობს. მარადული თოვლი
არ უფრობს მშის მცხუნვარე
ხეობებს. ეს გზატკეცილი გასას-
ვლელით აგრობებს რესპუბლიკის
ჩრდილოეთისა და სამხრეთის.
აგერ, ის მეგობარ ხომ ხედავ?
თითქმის ბოლავსო, არა? დაბა,

5. ღუსმანა, მ. კაიხიშვილის
ძალადაა დასწავლით მომადონა.

იწვის მთა, იწვის მთი
მთა და სწორად ქვანაშვი-
რი იწვის, ნაწილი მიწის-
ქვეშა ხანძარი მიწისგარეშს
რადის დაწყო ეს ხანძარი,
ასო თუ ორასი წლის წინათ,
არავინ უწვის. იწვის მთა-
დარეგ გააჩადა სადღე კო-
ცინი და ცხეცითი ზედ ღუ-
დაშობის ხედაბარე ვაწო-
ლელ ქვანაშვირის ქანებს
მიღლი ვინ იციის შედი-
ლება ელვამაც დაქარა? ახლა
რესპუბლიკის მეცნი-
ერები ცდამოცინეს ეს ხუნებრე
ხანძარი ხაზბის სახა-
ზურში ჩაყვინენ.

ეს ვერაო ხეობა კი ზერგანების ხეობაა. ალვა-
ლბ მთები ვაწულად-გამოწულა, თითქმის, უწილავებისთვის

ქ. დუზაგბე,
ლენინის
მონადანა.

დაუთმიათო ადგილი. დაბურულ ხეობაში ძლივს მოჩანს ბულულები. ტოტები ელუნება ნაყოფით დახუნძლულ გარგარს. ზემო ზერავშანი ფალგალური შაქარა გარგარის სამშობლოა.

მოხუცის დაღარულ სანხეს ჰგავს ზემოდან მთები.

ხედავ! ხელს გვიქნევენ, საშველად გვიხმობენ. რად მოუყრია ამ ძველ ციხე-სიმაგრესთან უცხოელებივით კრელ-კრულა სამოსში გამოწყობილ ამდენ ხალხს თავი?

ქალი გვეგებება. ეტყობა, მთარგმნელია.

— ოჰ, ეს ხომ იცანით?

საბჭოთა პიონერებს შორის ვინ მიიღო პირველმა ლენინის ორდენი? მამლაქათ ნახანგოვამ! 1936 წელს 18 წლის გოგონა დედას ბამბის კრეფაში ეხმარებოდა და ყოველდღე 100 კილოგრამ „თეთრ ოქროს“ აბარებდა სახელმწიფოს. ერთ სეზონში მან ათობით ტონა ბამბა მოკრიფა. მთელმა საბჭოთა პიონერეთმა მიჰბაძა მაშინ მამლაქათს. მამლაქათის სურათი მთელს მსოფლიოს მოედო. ახლა მამლაქათი სწავლულია, ინგლისური ენის სპეციალისტი.

— გამარჯობათ, მაულიშა! — ვესალმებით ნახანგოვას, — რა ამბავია, რა მოხდა აქ?

— ჩემი სტუმარი შეუძლოდ შეიქნა, ინგლისელი სტუმარი! — შეშფოთებული ამბობს იგი. — ლონდონის უნივერსიტეტში ლექციების წასაკითხავად რომ გახლდით, მაშინ მოვიპატიუე, ტაჯიკეთში გვესტუმრეთ-მეთქი. ჩამოვიდნენ. ციხე-სიმაგრე მუგოს მიდამოებში, იქ, სადაც 18 საუკუნის წინანდელი სოფლიანის დამწერლობა — ტაჯიკური კულტურის უძველესი ძეგლი იქნა აღმოჩენილი, სიმაღლეს ვერ გაუძლეს, თავბრუ დაეხვათ.

სტუმრები პენჯიკეთში ჩამოვსვით, ჩვენ კი ლენინა-

ბადისაკენ მივფრინავთ. ჩვენს ქვემოთ ბამბის ნათესების უსაზღვრო ფართობებია გაშლილი. არხები... წყლის საქარავი სადგურები... აი, ზღვაც! ხალხმა მას ტაჯიკეთის ზღვა უწოდა. წარმოიდგინეთ, რას ნიშნავს ტაჯიკეთისათვის ზღვა!

ეს უპირველეს ყოვლისა წყლის აურაცხელი მარაგია. იხმარე, რამდენიც გენებოს, მიუშვი, საითაც გნებავს... განა დიდი ხნის წინათ იყო, გულდამწვარი რომ მოთქვამდა გლეხი: „მდინარის ნაპირზე ვდგავართ და წყურვილით ვიხრჩობით!“. დიახ, რევოლუციამდე ჩვენში მიწის 40 და წყლის 70 პროცენტი მდიდართა და სასულიერო პირთა ხელში იყო.

წყალზე ოცნებობდა დეჰკანინი, მისმა ფანტაზიამ შექმნა თქმულება გოლიათ ფარხადზე, მზეთუნახავი შირინისათვის მთებში არხები რომ გაიყვანა. ჩვენს დროში ზღაპარი ცხადად იქცა. ხალხმა თავად გაიყვანა არხი, თვითონ ააგო ჰესი და ორთავეს ფარხადის სახელი დაარქვა. გადასხვაფერდა ლენინაზადი — მრთველთა, გეოლოგთა, მეშახტეთა, ოქრომჭედელთა, ხეზემჭრელთა ქალაქი.

ხომ არ დაიღალე? თუ გინდა, ძირს დავეშვათ, შევიცვენოთ.

სირ-დარიის ნაპირზე ჩაიხანასთან ტკბილმოუბარი მასპინძელი გვეგებება.. კურპაჩაზე — ბამბის საბანზე ფეხმორთხმული ვსხდებით ყველანი და მოხუცი ამბობს:

— ხუშ ომადდე შახრამო შახრი, შუშო! — კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება. ჩვენი ქალაქი — თქვენი ქალაქიო.

ნუ გოცდები, უცქირე, იგი ყველას ასე ხვდება. ტაჯიკები საერთოდ ძალზე სტუმართმოყვარე ხალხია.

ჩვენგან შორიახლოს ხურენჩაის — მუსიკალური საქარავის ხმა გაისმა.

— ხურანჩაი! ხურანჩაი! — გაჰყვირიან ანცი ბავშვები.

წამო, ჩვენც ვნახოთ რა ამბავია.

ხურანჩაი — მოხეტიალე მუსიკოსებს ჰქვიათ, ფუტკარი ყვავილს დაეძებს, ხურანჩაი — ქორწილს, ბავშვები კი ხურანჩაის.

თუ სადმე ხურანჩაის ხმას მოჰკრათ ყური, იცოდეთ, იქ ან ქორწილია, ან ძეობა, ან ჯარისკაცი დაბრუნდა არმიიდან.

დავტოვოთ ეს ხეობა და ისევ მთებს მივაშუროთ. მთები სულ უფრო მალლა და მალლა მიიწვივნენ. მაგრამ ყველაზე მაღალი მთიანეთისათვის ჯერ არ მიგვიღწევია. სიტყვა „პამირი“ (პომეზრ) „მზის ძირს“ ნიშნავს. ტაჭიკეთი მთიანი მხარეა. მისი ტერიტორიის 98% მთიანია.

— პამირში, ფედჩენკოს მყინვართან, 4800 მეტრის სიმაღლეზე მუშაობს ჰიდროგლაციომეტროლოგიური ობსერვატორია.

— სად არის მსოფლიოში ყველაზე მაღალმთიანი ბოტანიკური ბაღი?

— ცხადია, პამირში! — გეტყვიან თქვენ. — აქ, მაღალ მთებში ხდება მცენარეთა აკლიმატიზაცია. პამირელმა მეცნიერებმა (ყინვა აქ ხშირად აღწევს 40 გრადუსს), მკაცრი ზამთრის მიუხედავად, შესძლეს ევროპის, ამერიკის, აფრიკის, ავსტრალიის ბევრი მცენარე შეეგუებინათ იქაური მკაცრი პირობებისათვის.

ახლა ცხოველებს არ იკითხავთ!

ისინი უკვე პამირის მკვიდრნი არიან. პამირის მთებში შეგიძლიათ ნახოთ თოვლის ავაზა, ტიბეტის მგელი, ციმბირის ჩიხვი, ჰიმალაის დათვი, ინდოეთის მაჩვლარბი,

პამირის ალპიურ ველებზე ბალახობს იაკი, რქით — კამეჩი, კუდილით — აქლემი, ბეწვით — სამზრეთ ამერიკული პუმა, ღორივით მოღრუტუნე, უნაგირითა და უუნაგროდ მხედრის მატარებელი ცხოველი.

ჰა, ესეც ხოროგი, მთიანი ბადახანის ავტონომიური ოლქის დედაქალაქი.

აგერ, ჩვენი ნაცნობი გეოლოგი დუსმატოვი!

-- გამარჯობათ, მოგზაურო! ახალი გაქვთ რაიმე მაგ ზურგჩანთაში?

— იმედი გამიმართლდა და სამი ახალი მინერალი აღმოვაჩინე! — ამბობს დუსმატოვი, ზურგჩანთიდან რაღაც ფერადი ქვები ამოაქვს და სახელებს არქმევს: — ეს „ტაჭიკეთია“, ეს „სოვდიანითი“, ეს „ტიანშანითი“.

მშვიდობით, პამირო!

მდინარე პიანჯის მივყვებით. მდინარეს შარაგვა აჰყვრია, შარაგვაზე დატვირთული მანქანები გაბაწრულან, ზემოდან მთლად ხარაბუზებს ჰგვანან. იქარაიან მანქანები, მალე შემოდგომა დადგება და გზები დიდი ხნით ჩაიკეტება, პირველი თოვლის მოსვლისთანავე.

ვერტმფრენმა ნურეკს გადაუფრინა. აქ შენდება მსოფლიოში უმაღ-

ლესი, 820 მეტრი სიმაღლის თაღოვანი კაშხალი.

— ვინ აშენებს ნურეკის ჰესს?

— ხალხთა მეგობრობა აშენებს! — გვიპასუხებენ, — ნურეკში 47 ეროვნების ადამიანი შრომობს.

ვაგრძელებთ გზას და ვახშის ველზე გავდივართ. „ველურ ვახშს“ ეძახდნენ აქაურობას წინათ. მგელი დაძრწოდა, ყვავ-ყორანი ითბობდა გვერდებს უდაბნოში, დასრიალებდნენ კობრები და გიურზები...

„საბჭოთა ეგვიპტე“ დაარქვეს მას საბჭოთა ადამიანებმა, რომლებიც ოცდაათიან წლებში ჩამოვიდნენ აქ.

მედიის ჩემი ქაჯიკეთი

ნ. ბაკოშოვა

ბედნიერი ხალხის მხარე, სიბრძნის გადამრჩენო, — გაიხარე, გამახარე — ტაჯიკეთო ჩემო!

შენ „ავრორას“ ზალამა გიხსნა, მიცანი და გიცან! — ზეცამ გული გადაგიხსნა, აგიყვავდა მიწა!

აფიცენა უთვალთვალებს შენს მზესა და ჩეროს, საბჭოეთის ტურფა მხარე, ტაჯიკეთო ჩემო!..

მზე დიადი — ივლის, ივლის ვებერთელა ცაზე, შემონახულ სხივს და დიმილს ჩემს ტაჯიკეთს აფრქვევს.

ბრწყინავს სიტყვა, ელავს აზრი, დიდი ჰიმნი ისმის,

მიაბიჯებ ნათელ გზაზე ამ სიმღერის ღირსი!

საწყალ ტაჯიკს არრა ჰქონდა, ცრემლ-ნაღველის გარდა, სუსხიანი ქარი ჰქროდა, კარს შავი დღე ადგა!

იყო მტვერი, იყო ხვატი, ყოფა იყო ძნელი!.. იტანჯვოდა უღვთოდ ხალხი, იღვრებოდა ცრემლი!

შენ „ავრორას“ ზალამა გიხსნა, — ოქტომბერმა გიხსნა, ზეცამ მკერდი გადაგიხსნა, აგიყვავდა მიწა!..

მზის ფერით და მთვარის ფერით დაჰქარგვია მკერდი!.. თითხმეტ ძმასთან ერთად მღერის ჩემი ტაჯიკეთი!..

თარგმან ბ. ძნელაძემ.

ნხოლოდ 7%-ია ბარი, ამდენივე ფართობი უჭირავს მუდმივ თოვლსა და მყინვარებს, ეს ცოტა ხომ არ გგონიათ — მ ათასი კვ. კილომეტრია!

პამირშია საბჭოთა კავშირში ყველაზე მაღალი მწვერვალი:

— კომუნისმის პიკი 7495 მეტრზე მდებარეობს ზღვის დონიდან.

პამირშია ყველაზე დიდი მყინვარი:

— ფედჩენკოს მყინვარის სიგრძე 71 კილომეტრია.

პამირში მდებარეობს მსოფლიოში ყველაზე მაღალ-მთიანი ობსერვატორია:

ფულად
მოლისი

საბჭოთა საქართველო

მთხროვა

ჩამოვიდნენ, რკინიგზა გაიყვანეს, არხები გათხარეს ყოფილ უღაბნოში. ნილოსის ნაპირების მკვიდრი — წვრილნართიანი ბამბა ახარეს.

„ოქროს ვახში“ — ასე უწოდებენ აქაურობას დღეს საბჭოთა ადამიანები.

ტაჯიკეთს ჩვენს ქვეყანაში პირველი ადგილი უჭირავს ბამბის ამ ძვირფასი ჯიშის ნათესებთა და მოსავლით (ბექტარზე 80 ცენტნერი მოჰყავთ).

რალა არ ხარობს ვახშის ველზე!

ბამბა, ყურძენი, ლიმონი, ფორთოხალი... აქ მოაშენეს სამხრეთ აფრიკის მკვიდრი — უძვირფასეს ბეწვიანი ცხოველი ნუტრია. მაგრამ მაინც ყველაზე ძვირფასი განდი აქ ადამიანია. აი, მაგალითად, ეს — ნიკოლოზ იაკოვლევი.

— როგორ თუ იაკოვლევი, ეს ხომ ტაჯიკია! — გაიკვირებთ თქვენ. მოდით და ვკითხოთ.

— მე და ნიკოლოზი ერთ ბატარეაში ვმსახურობდით, — ამბობს იაკოვლევი, — მე მთმინე ვიყავი, ის — ჩემი მოადგილე. ერთი წელიწადი ვმსახურეთ. ნიკოლოზი ობოლი იყო. ერთი ბიძალა შერჩენოდა და ისიც აღუპყემორტყმულ ლენინგრადში ცხოვრობდა. ერთხელ წერილი მიიღო და ატირდა კაცი. — მომკვდარა ბიძაჩემი, — ამოიხსრა, — ახლა თუ მოგვკვდი, ჩემეული აღარაფერი დარჩება დედამიწის ზურგზე, არც ნათესავი, არც მონაგარი, არც გვარი და არც სახელი. გავამხნევე: — ნუსტირი, თუ ვიცოცხლე, გეყოლება ძმა, მე ვიქნები შენი ძმა. დამთავრდება ომი, გავსწიოთ ჩემს ტაჯიკეთში, ვიცხოვროთ ძმებოვით-მეთქი. მერმე ფიცი დავდე: თუ რომელიმე დავიღუპეთ, მისი გვარი და სახელი ცოცხალმა დაირქვას.

1948 წლის გაზაფხულზე მდინარე მიუსთან, უკრაინაში, ფაშისტების „ვიფხვები“ დავესხნენ თავს. აფეთქდა ყუმბარა და ნიკოლოზი მოცელილივით დასცა ძირს.

მას შემდეგ მე, ტაჯიკმა — აბდულა ხოლმურატოვმა, რუსი მეზობლის ნიკოლოზ იაკოვლევის სახელი და გვარი დავიჩქვი.

- რამდენი სული ხართ ოჯახში, ნიკოლოზ?
- ჩვიდმეტი.
- ყველანი იაკოვლევიები?
- ყველანი იაკოვლევიები!

დუშამბეში ვბრუნდებით.

ჩვენი მოგზაურობა დასასრულს უახლოვდება. ტაჯიკეთის მცირე ნაწილის მოვლა მაინც თუ მოვასწარი, კარგია, თუ არადა, რა გაეწყობა, შენ იმდენი წიგნი გაქვს ხელთ, იმდენი ფილმი შეგიძლია ნახო ტაჯიკეთზე, რომ ის შეავსებს ჩემს მონათხრობს; ან იქნებ ოდესმე შენ თვითონ ჩამოხვიდე, ჩემო ქართველო მეგობარო, ტაჯიკეთში და შენი თვალით იხილო ჩვენი ბედნიერი რესპუბლიკა.

მანამდე კი: „ტო ბიზდოლი“ მშვიდობით!

ეს ამბავი დედასთან წაგონდა და სახლიდან ჩემი გაქცევით დაიწყო.

რალა დაგიფართო და, დიდი ხანია ვოცნებობდი ფრონტზე წასვლაზე და მტერთან ბრძოლებში სახელის მოხვეჭაზე, იმ უშიშარი ბიჭებივით, კინოში რომ მენახა.

იმ დღეს დედამ სკივრზე დახვავებული ლოგინების გროვიდან ძლივს-ძლივობით გამოაძრო რვა ცალი ათთუმიანი და შეთის მოსატანად გამგზავნა ბაზარში. აბა რა ვიცოდი, თუ შეთის თეთრწვერა გამყიდველი უსინდისოდ გამაძურებდა?!

დღის მიწურულს დედამ ცეცხლი ანთო და შეთიანი კარდალა წამოსადულეზად ზედ შემოვდა. შეთმა ერთი წამოიშინა და უეცრად ჩაქრა. თურმე ნუ იტყვიოთ და, იმ ეშმაკ ბებრუტუნას შეთის მაგიერ შავი ჩაის წვენში არ აუწაპნია ფული! დედაჩემის ქვეთინსა და ქოთქოთს თავიდან თანაგრძნობით აუსმენდი, მაგრამ როცა საკეცე მოიმარჯვა, ქურაში გავსხლტი. კარიბჭესაც არ ვიყავი გადაცილებული, რომ ფრონტზე გაქცევის მტკიცე გადაწყვეტილება მიკიდე და პირდაპირ სადგურს მივაშურე.

ბედმა გაიმიღმა. ბაქანზე ხალხით გაჭედული ცისფერი სამგზავრო მატარებელი მძიმედ ქშინავდა. როცა დავრწმუნდი, რომ ფეხის დასადგმელი ადგილიც კი არსად იყო, მეორე მხრიდან შემოვურბინე და ვაგონის საფეხურზე მივიკუჭე საცოდავად. ცოტა უკეთესად რომ მოვკალათდი, ფიქრმა წამიღო. პირველ რიგში შეთის გარშემო მომხდარი ყოველგვარი წვრილმანი აქწონ-დავწონე, შემდეგ კი ოცნებით გამოვემშვიდობე დედას, ბიძას და ძმაკაც ქარიმას, რომელსაც უბნის ონავრები ქარიმაქალფეხას* ეძახდნენ.

მოულოდნელად თვალწინ წარმომიდგა ტანწურწეტა, წვრილნახევებიანი თანაკლასელი მუქარამა. *საკვირველია, გარდა კენარი ტანისა და კოჭებამდე დაყრილი ნაწნავებისა, მეტი ვერა აღვადგინე რა მახსოვრობაში.

გამახსენდა, რომ წინათ სხვებთან ერთად ვაჯავრებდი და დავცინოდი კიდევ.

მაგრამ აგერ უკვე ერთი წელია, რაც თავდავიწყებით შემიყვარდა და ხშირად ვოცნებობ იმ ბედნიერ დღეზე, დიდი რომ შევიქნებით და ცოლად შევიერთავ, სამუშაოდან დაბრუნებული ტაბილად წამოვგორდები ტახტზე. ის კი ბავშვებს დატუქსავს: — პაი, თქვე ონავრებო, თქვენა! შეწყვიტეთ ცელქობა, მამას გააღვიძებთ!

ომის დამთავრების შემდეგ, შინ რომ

* ქალფეხა, ქალთაქალისი — ხელიკი.

მათემატიკის
გაკვეთილზე
ბავშვების
პრეზენტაცია
საოლასში.

დავბრუნდები ორდენებით მკერდდამშვე-
ნებელი და ქაშაშვილი რევოლუციონერების
ლი, ჩემების ჭრატუნით პირდაპირ მუ-
ქარმას გამოვეცხადები. ცალი ხელი არ
შექნება, სახელოს კი მეთაურის ქაშაშ-
ში ჩავიკეცავ, თუმცა, სჯობია თქუ-
ფები მთელი დამჩრჩეს; მოკლედ, მის
სახლში შევალ და მხედრულად მივე-
სალმები... ყველა განცვიფრებით დამი-
წყებს ცქერას.

... ხეირიანად ვერც კი მოვასწარი გა-
ფიქრება, თუ რა მოხდებოდა შემდეგ,
რომ საფეხურებზე რყევა დაიწყო, მატა-
რებელი დაიძრა. სიხარულით ცას გე-
წივ, ხუმრობა საქმეა, უფულოდ და
უბილეთოდ მივემგზავრები! ხელცარიე-
ლი კი ვარ, მაგრამ, რაც მთავარია, ხომ
მივემგზავრები...

სამწუხაროდ, ჩემს სიხარულს მალე
მოლოდ ბოლო. ჯერ შუაღამე არ იყო.
მატარებელი რომელიღაც პატარა სად-
გურზე ხრტილით შეჩერდა. ირგვლივ
კუნაპეტი ღამე იდგა. მოულოდნელად
სიბნელიდან მილიციელი გამოჩნდა, სა-
ხელოში მწვდა, საფეხურიდან ჩამომა-
რია და თითქოს ქურდბაცაცა ვყოფილი-
ყავი, უსიტყვოდ წინ წამიგდო.

— გამიშვით, ძია, მე არაფერი დამი-
შავებია, არც არაფერი მომიპარავს და
არავინ გამიქურდავს! — ვემუდარებოდი
ტრემლნარევი ხმით.

ის კი უხმოდ მიაბიჯებდა და ჩემს
ხევიწინა-მუდარას აინუნშიც არ აგდებდა.

— ეს მაინც გამაგებინეთ, სად მიგ-
ყავართ?

— ბევრს ნუ ლაყობ, მომყევი, იქ
გაიგებ!

— მაინც რა დავაშავე?

— ხა, ხა, ხა, ხა! — გულიანად გა-

დაიხარხარა მილიციელმა, შემდეგ სიცი-
ლი შეწყვიტა და ბრაზიანად გამოსცრა
კბილებში: — რა დააშავე? შენ იცი,
რომ ასეთი მაიმუნობისათვის ერთწლი-
ანი ციხეა? წამო, წამო!..

ამ სიტყვებმა სულ ამიბნია თავგზა
და ხმა ჩამაწყვეტინა.

მილიციელმა სადგურის ბოლოს რკი-
ნის ბადიან დაბალ სახლში შემავლო.
გუმანით მივხვდი, მილიციის განყოფი-
ლებაში ვიმყოფებოდი. დერეფანი გა-
ვიარეთ, მილიციელმა ბოლო ოთახის
კარზე დააკაკუნა, კარი გაიღო და
თეთრ, ნათელ ოთახში შევედი.

ჩვენს წინ, მაგიდას უკდა დადლილო-
ბისაგან თვალეშეშუპებული, ხმელ-
ხმელი მამაკაცი. მის საყელოზე რომბებს
მოვარი თუ არა თვალი, მყისვე მივხ-
ვდი, უფროსი იყო. მარცხნივ, კედელთან
ვის გრძელი სკამი იდგა, სკამზე დამ-
ნაშავის დიმილით ფარაჯიანი კაცი
იჯდა და იატაკს ჩასჩერებოდა; კარდა
ფარაჯისა დანარჩენი სამოქალაქო ეცვა
ტანზე. ძველ დანჯღრეულ სკამზე, კა-
რებთან, მილიციელი თვლემდა, ოთახის
შუაგულში კი ნართით პირთამდე სავსე
ფირფიცრის ჩემოდანი იდგა თავახდი-
ლი.

— მამ გაჭირვებო, ამბობთ? — დი-
მილით უთხრა ფარაჯიანს უფროსმა.
შემდეგ თვალი მოარიდა და ჩვენ შემოგ-
ვხედა.

— საიდან მოიყვანე?

— ეს წუთია, რაც ვაგონის საფეხუ-
რიდან „მოგხსენი“, უბილეთო! —
უპასუხა „ჩემმა“ მილიციელმა.

ღმერთო ჩემო! გულს ისეთი ბაგა-
ბუვი გაჭქონდა, თითქოს ბუდიდან ამო-
ვარდნას ლამობსო, მეგონა, აქედან სალ-

სალამათი ველარ დავადწევილი თავს

— კარგი, წადი! — უხალისოდ უთხ-
რა მილიციელს უფროსმა, შემდეგ ერთი
შემათვალისკერა, დააქეჩო, მანიშნა და
ისევ ფარაჯიანს მიუბრუნდა.

ის კი ფიცით იტაცებოდა: ქორვაჭარი
არა ვარ, ისე, ცოტ-ცოტას სახლში
ვცოდვილობთ, თავად „ამხანაგმა უფ-
როსმა“ კარგად იცის, რომ ომიანობაა
და დიდი სიძვირე. სად შემიძლია მე
საწყალს ორი-სამი ხელი ტანსაცმლი-
სათვის საყოფი ქსოვილის ყიდვა?! ამხა-
ნაგი უფროსი თავად ოჯახის პატრონია,
მის ცოდვაში ფეხს არ ჩაიდგამს და
აპატიებს.

უფროსი კი მის წუწუნს იოტის ოდე-
ნა ყურადღებას არ აქცევს, მკახხედ აწ-
ყვეტინებს და მუქარით აფრთხილებს:

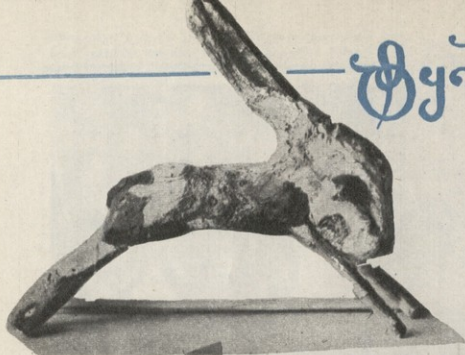
— კატა-თაგვობანას თამაშს დაეჩინე,
უმჯობესია გულახდილად აღიარო ვის
გამოართვი ნართი ან ვის უნდა „ჩა-
სალო“.

ფარაჯიანი კი შემპარავი ხმით იმეო-
რებს: ქორ-ვაჭრობისა არა გამეგება რა
და მხოლოდ პირადი საჭიროებისათვის
ექსოვო.

— გაიყვანე! — ხმამაღლა უბრძანა
უფროსმა კარებთან მჯდომ მილიციელს,
— ერთ-ორ ღამეს ჩვენთან „მოსივე-
ნებს“ და ჭკუაზე მოვა.

ფარაჯიანს სახეზე მიტკლის ფერი
დაედო, რალაცის თქმა დააპირა, მაგრამ
უფროსმა აღარ აცალა და მრისხანედ
დაიქუხა: — გაიყვანე!

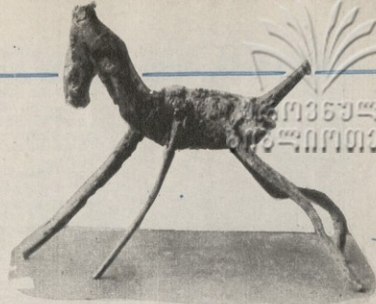
ჭყის ცანცვას

ქაჩაღალი, ბიოჩი მამულაშვილი, 18 წ.
წითლალაღის სუფალო სოფლა

კალი, მამოტ ნავალოშვილი, 14 წ.
საბის სოფლა.

ჩოკრატი, ირაკლი მამულიძე, 14 წ.
წითლალაღი.

სამხრის მისწავლებლის—რეპრეზენტაციის ხელმძღვანელის, ნ. მამულიძის, ხელმძღვანელობით, წარმოადგინდა ქვემოთ მოხსენიებული ნაწარმი მამულიძის მიერ. მამულიძის ნაწარმი აღმოჩენილია, დასაბუთებულია და ასევე სხვათა მიერ აღმოჩენილია. მამულიძის ნაწარმი აღმოჩენილია მამულიძის მიერ.

ბიოჩი, ალექსანდრე კოპალია, 14 წ.
საბის სოფლა-ნაბაქო.

ბიოჩი, მამოტ ნავალოშვილი, 18 წ.

კალი, ბიოჩი მამულიძე.

ბიოჩი, მამოტ ნავალოშვილი, 14 წ.
საბის სოფლა-ნაბაქო.

ბიოჩი, მამოტ ნავალოშვილი, 18 წ.
სოფლის სოფალი სოფლა.

ფარაჯიანი კარისკენ წაბარბაცდა, გზაზე ჩემს ფეხს წამოედო და უხერხული, პირფერული ღიმილი გამოიხატა სახეზე.

თვალეზდაჭყეტილი გავცქეროდი მის ზურგს სანამ დერეფანს არ მოეფარა. მხოლოდ ამის შემდეგ გამოვერკვიე, მომაგონდა საკუთარი თავი, შიშით შევხედე უფროსს, იგი დაუფარავი ინტერესით მათვალეერებდა, სახის გამოწყვეტვლებს სრულიად შეცვლოდა და წელანდელი სიბრაზის ნატამალიც კი არ ემჩნეოდა.

მიუსხედავად ამისა შიში გამორკვეცდა. ახლაც ყურში მიტეხებოდა მისი ბოხი ხმა. მომეჩვენა, თითქოს წელანდელი ყვირილი და მუქარა მე შეხებოდა. ნეტავი რა მოხდება, რით დამსჯის ეს მკაცრი ადამიანი, რომლის ხმასაც თავისუფლად შეუძლია კაცის დაყრუება.

— ჰაი, შე ყაჩაღო, შენა, აბა ჩამოღერდე საით გაგიწევია? — მოულოდნელად შემაწყვეტინა არასასიამოვნო ფიქრები უფროსმა.

ვერ გეტყვით, რატომ, ეს კია, რომ იმედი მომეცა. უფროსის ხმას სიბრაზე სულაც არ ეტყობოდა.

— ნუ გეშინია, ბიჭო, ხმა ამოიღე! — ჩემს პასუხს რომ ვერ ეღიროსა, თავად განაგრძო: — ჩორჩინორი როდის დატოვე?

— ჩორჩინორი? საიდან იცით, რომ ჩორჩინორელი ვარ? — კითხვითვე მივუბე განცვიფრებულმა.

უფროსმა ქვემოქვე ჩაიციხა კმაყოფილმა, შემდეგ მაგრად გააზმორა და

— საით და, ფრონტზე!
— ფრონტზე? — თვალეზი გაუფართოვდა უფროსს. თავი ჩავკიდე.
— ერთი ამას დამიხედეთ! ფრონტზე! — გაიკვირა მან და ხელახლა ამათვალეირ-ჩამათვალეირა.

„დუ-დუ-დუ“ — გაისმა ამ დროს მისრის საყვირის ხმა და შეცბუნებული გამოვფხიზლდი.

— მაშ ფრონტზე, არა? უჭკუო ბიჭი! — თავისქნევით გაიმეორა უფროსმა, ზეზე წამოდგა, ბოლთის ცემა დაიწყო, ფარული ღიმილით შიგადაშიგ, ქვემოქვე გამოხედავდა ხოლმე.

ალარ ვიცოდი რა მექნა, ისევ წამოღვამ ვარჩიე.

— იჯექი, იჯექი! — ჩემსკენ მოუხედავად წარმოთქვა უფროსმა და ისევ წინ და უკან სიარული განაგრძო.

— კარგი, ვთქვით, ფრონტზე მოხვდრ, იქ რა უნდა გააყეთო? — მკითხა მან ბოლოს.

— რასაც მიბრძანებენ! — მივუბე და მხრები ავიწურე.

- თოფის სროლა იცი?
- არა, მაგრამ ვისწავლი.
- მამა გყავს?
- დიახ, ფრონტზე!
- დედა?
- შინ დავტოვე.
- რას საქმიანობს?
- შინ მუშაობს.
- მაშ, როგორ ცხოვრობთ?
- მამის გამო დახმარებას ვიღებთ, ცოტ-ცოტას დედაც ხელსაქმობს, თავ-შეღებს კერავს.

გაპატიებ, უკან გაგიშვებ შინ, ფრონტზე ფრონტზე ფიქრი უნდა მოხდეს. თავიდან. იქ შენ, რა თქმა უნდა, გაჭირვების ტალკვესი ვერ გახდები, შენთვის მთავარია სწავლა, კარგად სწავლა, ეს არის შენი ფრონტი, გაიგე? იცოდე, სხვა დროს ასეთი სისულელე აღარ გაიმეორო! თორემ, თუ მეორედ აქ განხე, ყველაფერი შენს თავს დააბრალე.

თავდახრილი ვიჯექი და, მიწა რომ გამსკდომოდა და შიგ ჩავეტანე, ის მერჩია.

ამ დროს კარი გაიღო და ფარაჯიანის გამყოლი მილიციელი შემოვიდა. მისმა მისვლამ მდგომარეობა შემიმსუბუქა, ძლივს თავისუფლად ამოვისუნთქე, თავი აწვიე და თვალეზში შევხედე. მილიციელს სახე სიბრაზისაგან გაწითლებოდა და ბავშვურ უცნაური ღიმილი დასთამაშებდა.

— ჩასვი? — შეეკითხა უფროსი და მისკენ შეტრიალდა.

— დიახ, ამხანაგო ლეიტენანტო! — უპასუხა მილიციელმა და ზიზღით დაუშაბა, — დიდი უნამუსო ყოფილა.

— რა მოხდა?

— ნულა იკითხავთ, ამხანაგო ლეიტენანტო! — დერეფანში რომ გავედით მთავი მანეთი შემომადგია, გაქცევაში ნიშველეო.

— არამზადა! — წამოიძახა ლეიტენანტმა და მოულოდნელად ისე გემრიელად შეიკურთხა, სახტად დაფრჩი, მისგან ასეთ გინებას როგორ წარმოვიდგენდი!

— შენ ჯერ ახალი ხარ, ეგ რა არის, მასეთებს ბევრს ნახავ! — თქვა ბოლოს ლეიტენანტმა და თვალეზის ფშვინით განაგრძო:

— ეხ, დავიღალე, მუჰამადჯონოვ, საშინლად დავიღალე... — შემდეგ კედლის საათს შეხედა და გაკვირვებულმა წამოიძახა: — რა დრო გასულა, მალე ოცდამეცამე ჩამოვივლი! — მაგიდის უკრები სწრაფად ჩაკეტა და მილიციელს მიუბრუნდა:

— შენ აქ დარჩი, მუჰამადჯონოვ, მე კი ამ „ფრონტელს“ გავაცვილებ.

მართლაც, ცოტა ხნის შემდეგ ამ უცნაურმა კაცმა, რომელშიაც სიმკაცრე გულკეთილობას სცვლიდა და პირიქით, მატარებლის გამცილებელს ჩააბარა ჩემი თავი და სთხოვა, რომ ჩორჩინორში ჩამოვესვი. ერთხელ კიდევ გამიმეორა რჩევა-დარჩევა და ისევ სამსახურში გააბრუნდა.

მატარებელიც მალე დაიძრა, მაგრამ ახლა ფრონტზე კი არა, ჩორჩინორისაკენ მივემზავრებოდი, სადაც ბრძოლის გმირული სურათებისა და „ვაშას“ ქუხილის ნაცვლად დედის ტირილი და მშობილების ქილიკი მელოდა.

ჰაი, მუხთალო, გაუტანელო წუთი-სოფელო!

ღიმილით მითხრა: — საიდან და შენი კოკროტინა ქუდით. ასეთი ვარდები მხოლოდ ჩორჩინორულ ქუდებზეა ამოქარგული. ასე... — ამოიხვნეშა მან და მკაცრი გამოხეტყველება მიიღო. შემდეგ თითქოს თავისთვის ბჭობსო, ხმამაღლა სვენებ-სვენებით განაგრძო: — გარეგნობა, ჩაცმულობა და სიტყვა-პასუხი იმაზე მეტყველებს რომ უპატრონო არ უნდა იყო... მაშ, მოყვეი საით გიჭირავს გზა?

ამ მეგობრულმა ტონმა ისე მომხიბლა, რომ დაუფიქრებლად წამოვიძახე:

- სწავლობ?
- დიახ, ორი-სამი დღეა, რაც დავითხოვეს.
- არდადეგები დაგეწყო?
- დიახ.
- ჰმ!... წაიდუღუნა მან, ერთი-ორჯერ მძიმე ნაბიჯით გაიარ-გამოიარა, შემდეგ ისევ მაგიდას მიუჯდა, სამელნის რკინის სახურავი აათამაშა და ბოლოს მითხრა:

— აბა რა გიყო ახლა მე შენ? სიმართლე რომ გითხრა, ციხე დაიმსახურე, მაგრამ პირველი შემთხვევა და

უკუნი ხიდი

ისტად
ყოსიდი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

უმედლონი, სვეტლანა და ჭურაბეჭი სილით თამაშობენ. რგავენ ხეებს, ზედ ხატავენ მთების, გზების, ბორცვებისა და ნაკადულ-მდინარეთა სურათებს.

— ახლა ხიდი ავაშენოთ, — ამბობს ჭურაბეჭი, — აბა, ვნახოთ, ვისი აჯობებს!

— ყველაზე კარგს მე ვაშენებ... ნორაქის* მაგვარს. — წამოიძახა უმედმა.

— ნორაქი თვალთ არ ვინახავს და მისი ხიდი საიდან იცი? — ნიშნის მოგებით შეეპასუხა სვეტლანა.

— როგორ თუ არ მინახავს, მაშასთან ერთად ვიმგზავრე. ჭურაბეჭ, შენც ჩვენთან არ იყავი? — გადასძახა უმედმა ამხანაგს.

— დიას! — მოკლედ დაუდასტურა ამხანაგმა ისე, რომ სილისათვის თვალი არ მოუშორებია.

— ახლო მოდი, შენც ავიხსნი, სვეტა.

— აი, აქ ქალაქი ნორაქია, — თითოთ ახალ ხაზს ავლებს უმედი.

— ნორაქის ხიდი დიდია? — დაინტერესდა სვეტა.

— დიდი, ვეებერთელა! — წამოიძახა უმედმა, წამოხტა, გარშემო მიმოიხედა, თვალთ აგურის ნატეხები მოძებნა, მოაქურჩა, ჭებირი ამოაშენა და ზემოდან ნაფოტი დაადო.

— ჭურაბეჭ, აბა შეხედე, ზედგამოჭრილი ნორაქის ხიდი არაა? — გადასძახა უმედმა ამხანაგს.

— ბევრს ბაქიობ, ნორაქის ხილზე უზარმაზარი მანქანები დასრიალებენ, შენს ხილზე კი აბა რა გაივლის?! — გამოაჭავრა ჭურაბეჭმა.

უმედი ჩაფიქრდა, მართლაცდა, ხილზე რაიმემ ხომ უნდა გაიაროს? მის პაწაწინა ხილზე კი აბა რა გავა?..

* ტაყიყურად ასე ჰქვია ქალაქ ნურეკს, სადაც უნიკალური ჰიდროელექტროსადგური შენდებოდა. (მთარგმნელი).

ნ ო რ ა ქ ი ს კ ა ნ ი ს ს ა უ რ დ ე ნ ი კ ა დ ე ლ ი .
ნ ა ხ ა ბ ი ო ლ ე ზ ბ ი შ ე ნ ა ო ს ი . 1 5 წ ლ ი ს ა .

მოულოდნელად, მარცვლის ძებნაში გართულმა ჭიანჭველამ, უმედის ხილზე მოტოციკლეტის სისწრაფით გადაიქროლა.

— ეჭვი! აი, შეხედეთ! არა, მართლა, ერთი შეხედეთ! ჩემს ხილზე ჭიანჭველამ გადაიარა, ჭიანჭველამ! — ხტუნავს, ცქმუტავს განარებული უმედი.

სვეტა და ჭურაბეჭიც გამხიარულდნენ, იცინიან.

ეზო-ყორე გავიარე და კოლმეურნობის ბაღს მივაღებე. არავინ ჩანდა. ფრთხილად ვაძვევრი ვანგრეულ კედელში და გარემოს მიმოვავლე თვალი. თვალწარმტაცი სურათი გადამეშალა. ვაშლის, კომშის, მსხლისა და ატმის მწიფე ნაყოფით დახუნძლულ ტოტებს ნელი სიო ნახად არ ხეგდა, თითქოს ხელს მიქნევდნენ ტოტები: აბა, თუ ბიჭი ხარ, დაგვკრივე და პირი ჩაიტკაბარუნეო. მარტო ნათი ცქერითაც კი გაძღებოდა კაცი!

შიშისკანკალით, — ვაითუ * მებაღემ მომკრას-მეთქი თვალი — ავცოცდი ვაშლის ხეზე და უბე-ჯიბეები ლოყაწითელა ვაშლებით ამო-

უკუნი ქუჩი

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

ცივისე. ის იყო ძირს ჩამოსვლა და ვაპირე, რომ უეცრად ერთი ჭიანჭვაში ვაშლი მოწყდა და შიგ კოკორასში მომხვდა.

— ვაი, თავო! — წამოვიყვირე

ტკივილისაგან, — ეს რომ მცოდნოდა, ვინ ოხერი გაბედავდა ბაღში გადაპარვას?! — ტკივილი კი სულ უფრო და უფრო მიძლიერდებოდა. ვატყობდი, თავბრუ მესხმოდა.

შიშმა ამიტანა: „ვაითუ ჩემს კენესას მებაღემ მოკრა ყუთი და აქვე დამიჭიროს“. როგორც იყო, უკანასკნელი ძალა მოვიყრიბე და ჩამოხტომა ვცადე, მაგრამ დახეთ უბედობას! ტოტმა, რომელზედაც ვიდექი, ტყაცანი მოადინა და ზღართან გავადინე მიწაზე. წამოდგომა ვცადე, მაგრამ ამაოდ...

— მიშველეთ, ვკვდები! — რაც ძალა მქონდა, მოვრთე ღრიალი. არა მართლა, ეს რა ხათაბალას გადავეცი-

ერთი უბირი-კაცი მწერალთან მივიდა და წერილის დაწერას თხოვა. როცა მწერალმა წერილი დაამთავრა, უბირმა ხმამაღლა შეკვივრა:

— ბიძაჩემისადმი მოკითხვა თუ ჩაწერე?

— რა გაყვირებს? — შეეკითხა გაკვირვებული მწერალი.

— იმიტომ ვყვირი, რომ ბიძაჩემი ყრუა, — მიუგო უბირმა.

ერთმა კაცმა ქათამი მოიპარა, იქვე დაკლა, ნაკადულის პირას ჩამოჯდა და ბღღვნა დაუწყო.

უეცრად თვალი მოჰკრა მისკენ მომავალ ქათმის პატრონს და ქათამი სასწრაფოდ წყალში ჩააყურყუმალავა.

— ქათამი რა იქნა? — ჰკითხა პატრონმა.

— ვერა ხედავ, ნაკადულში ბანაობს, მე კი მის ტანსაცმელს ვღარაჯობ, — უპასუხა ქურდმა.

მოსწავლე და მასწავლებელი საუბრობენ:

— პატივცემულო მასწავლებელო, თქვენ გუშინ ბრძანეთ, რომ ოთხისა და ოთხის ჯამი რვა იქნებაო, დღეს კი ამბობთ, რომ ორი და ექვსიც რვაა. ამის შემდეგ, აბა, რომელს ვერწმუნო?

— ორჯერ ორი რამდენია? — ეკითხება მასწავლებელი აჰმადს.

— რვა, — უპასუხებს იგი. მასწავლებელი უარის ნიშნად თავს აქნევს.

— მაშ ათი! — ამბობს აჰმადი. გააჯერებულმა მასწავლებელმა აჰმადი კარში გააბრძანა.

— აქ რას აკეთებ? — ეკითხება ნაცნობი აჰმადს.

— მასწავლებელმა მკითხა, ორ-

მასალები ტაქიკურიდან თანამედროვენი შამბეს აღმოსავლეთშიც აღმოჩნდნენ ტიტუტის ასპირანტმა ჯიშაულ სირცვაძემ.

ჯერ ორი რამდენიაო. ვუპასუხეთ: ათია-მეთქი, იმან კი გარეთ გამომაძევა.

— მერე, ვეთქვა ოთხია-თქო!

— ათზე გარეთ გამომაგდო, ოთხზე ხომ სულ გამოიცხავდა სკოლიდან? — მიუგო აჰმადმა.

— მოდი, ამერიკა მიჩვენე! — ეუბნება მასწავლებელი ფარიდს.

ფარიდმა მყისვე აჩვენა რუკაზე. მასწავლებელი კლასს მიუბრუნდა და ეკითხება:

— ახლა თქვენ მიპასუხეთ, ვინ აღმოაჩინა ამერიკა?

— ფარიდმა, ფარიდმა... — ერთხმად წამოიძახეს მოსწავლეებმა.

ზაზუ კვიციანი

6. როზაქოვი

მეზღე მყავს ბაბუა,
ჭკვიანი და კეთილი,
მისი გულმოდგინებით
ბაღში ხარობს ხეხილი.
ვეხმარები ბაბუას
სალამოს და დილ-დილას...
ბაღს ვრწყავ,

თავზე ვეგლები,
მეც ხომ უკვე დიდი ვარ.
მსხალი, ვაშლი, ყურძენი
გვითვალთვალეს ბაღიდან,
დაცქარულ ბაღს ვუცქერი —
უკეთესი რა გინდა!
ჩემო ბიჭო, „ლაბუა“, —

მეფერება ბაბუა, —
იყავ ასე კეთილი
და ახარე ხეხილი.
თან მაქეზებს ბაბუა,
თან მეძახის „ლაბუას“...
მე კი ბარი მიჭირავს
და მეზღე ბიჭი ვარ.

ნინო ანტაქევი

8. სულიანოვა

დადგა არდადეგები,
დასვენების დროა...
ვეკითხები გოგონას:
— შენ რას იზამ, ნორა?
ნორა ასე ტიტინებს:
— გთხოვთ დეიდებს, ბიძიებს —

გამალვიძებთ? — ვიტყვით,
თუ არადა ვიძინებ.
ვისადილებ, ვიძინებ,
ვივასშიმებ და ვიძინებ...
სანამ ჩემი მამიკო
ჩამომიტანს ზიზილებს.

თუმცა არდადეგების,
დასვენების დროა...
ნეტავ, სანამ იძინებს
ძილისგუდა ნორა?

თარგმან ნ. ნარსიამ.

დე, ფიქრადაც არ მომსვლია თუ ეშმაკი მეზღე მახეს დამიგებდა, ვინცის, საცაა თავად მოვა და ტყავს გამაძრობს!

ასეთ წამებაში რომ ვარ, ამ დროს ნომესმა: „რა იყო? რა მოხდა?“ „ვინ ჩემს თავს, მეზღე მოდიხ“, — გამყრა გულში და უფრო ავღრიოვდი.

— დედას ვფიცავ, ვაშლის მოსაპარაუდ არ მოვსულვარ, არა!

— რა იყო? რა მოხდა? — გასმეორდა თითქოსდა ნაცნობი ხმა, მაგ-

რამ არა, ეს ალბათ მეზღის ოინია, ვფიქრობ სულგანაბული და განვაგრობოთ საწყალობლად ხვეწნას:

— მაპატიე, არ ვიცოდი, ოლონდ ახლა გამიშვი და ვაშლის ქურდიობას არასოდეს აღარ გავბედავ.

მოულოდნელად განათდა. თვალეზი დაეაჭყიტე და რას ვხედავ? მამაჩემი წამომდგომია თავზე და გაკვირებული მეკითხება:

— რა იყო, რა მოხდა? მივიხედ-მოვიხედე. შინა ვარ. საწოლის ნაცვლად, იატაკზე ვარ ლავაშით გამოტილი, ფეხებზე კი მძიმე ჩანთა მადევს...

ერიპა, ყველაფერი სიზმარი არ ყოფილა?!

თ. იუნუსოვი,

ლონძის რაიონის მე-12 საშუალო სკოლის მოსწავლე.

სკოლის ჭიშკანები

პიენსა-თამაზი

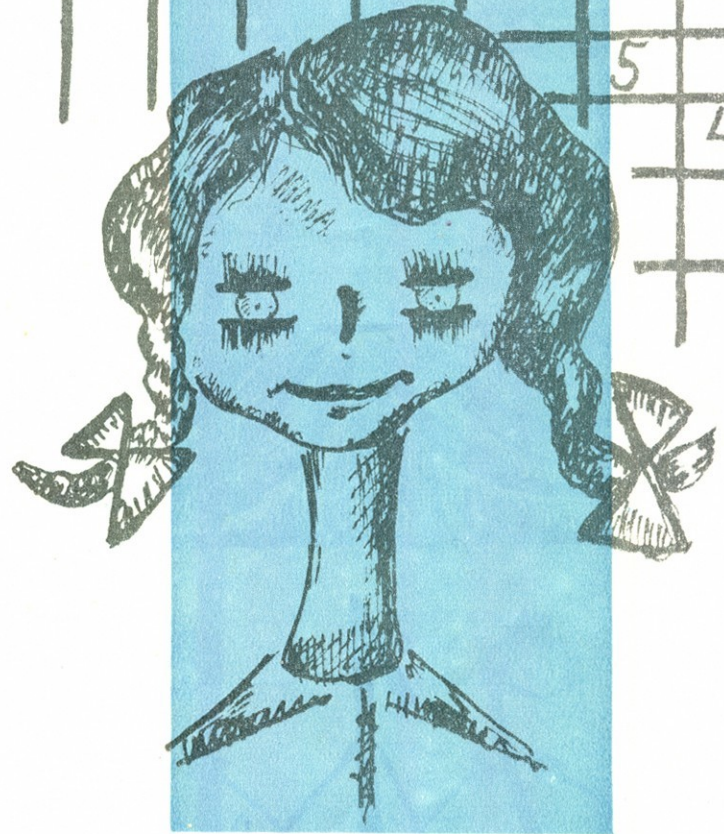
ქეთევან ჭილაშვილი

მხატვარი
დარეჯან
ხილაშვილი

მოკმედი პირნი:

დარაჯი
ერთიანები
ორიანები
სამიანები
ოთხიანები
ხუთიანები

	5		5		5
5		4		4	5
					5
					4

სკოლის ჭიშკარი. ჭიშკარს აქეთ
ზის დარაჯი და თვლემს. მეორე
მხრიდან ფეხაკრეფით მოადგებიან
ერთიანები.

ერთიანები — (ფრთხილად აკაკუნებენ, ხტუნაობენ) — კაკ-კაკ! კაკ-კაკ!
დარაჯი — (დაფეთებული წამოხტება) ვინა ხართ?
ერთიანები — ვინ უნდა ვიყოთ, მოყვრები!
დარაჯი — მოყვრები ამ შუალდამისას აქ არ მოვიდოდნენ.
ერთიანები — რაღა დროს შუალდამეა, გათენდა და ეგ არის!
დარაჯი — აღარ იტყვიოთ, ვინა ხართ?
ერთიანები — ერთიანები ვართ, ახლა! გაგვიღე კარი! ხომ გაიგე, ვინცა ვართ!
დარაჯი — (ოდნავ გამოაღებს ჭიშკარს და იჭერიტება) მერე? სად მოაქრებოთ, რომ მოაქრებოთ? ეს ჭიშკარი ხუთიანებისაა. ჰა, ჰა, გაჭირდეს, ოთხიანებიც გავატარო, თქვენი ხსენებაც გაქრა!

I ერთიანი — რა იყო, ვითომ რას გააწრუწუნებ. გაგვიღე კარი!
II ერთიანი — შარშან იყო და მთელი სასწავლო წელიწადი ისე გავიდა, ჩვენი ჭაჭანებაც არ იყო ამ სკოლაში, წამლად რომ სდომებოდა ვინმეს, ერთსაც ვერ გვიპოვნიდა.
III ერთიანი — ვითომ რითი ვართ დასაწუნები? სხვას რომ ყველაფერს თავი დავანებოთ, თქვენ ჩვენი იწყება!
IV ერთიანი — ეგ გოგრა თავი ერთი არ გადევს მხრებზე?
I ერთიანი — ეგ ბობოხა ცხვირიც ერთი არ გაზის?
დარაჯი — აქედან დამეკარგეთ. თორემ მე ვიცი თქვენი, ეს ჯოხი არ გამოიმტყუოთ! მეტი საქმე არა მაქვს, სკოლა თქვენ წაგაბილწინოთ!..

ერთიანები (ბეშტებშეკვართულელები, დაქაღსებოთ) შეგვიშვი-შეთი, თორემ განახებთ!
დარაჯი (ჯოხს დაფლებს ხელს და გამოიჯვრდება, დაერევა ერთიანები აქეთ-იქით მიიძალეებიან ერთი ძმით არ უყურებთ, რა თავს არიან წასულები! (შებრუნდება, წყალს დაღვეს, გულს იმშვიდებს) ამ წიწლიკანებს არ უყურებთ? ესაიოდა მოზუციოთ, დაბრიყვება დამიპირეს არა მინდა რა, ერთი თვალი მოგკრა. ჩუ, მგონი ისევ აქეთ მოდიან! (იყურება ჭიშკრუტანიდან და მერე გამოდის, სცენაზე შემოდის ორიანები ასკინკილა-კინკილით)
ორიანები დილა მშვიდობისა, დარაჯო! მოგვილოცინა ახალი სასწავლო წელი!

დარაჯი — თქვენ რა გვესაქმებათ ახალ სასწავლო წელთან! გაიარეთ, თქვენი გზა ნაბიჯად.

I ორიანი — (კისკისებს) როგორ თუ რა გვესაქმება? ჩვენ ბევრი მეგობარი გვყავს მოსწავლე.

II ორიანი — თედო, რეზო, ოლიკო, თინიკო.

III ორიანი — გივიკო, თამარიკო. მოიცა, კიდევ მოვიგონო. (ფიქრობს) ჰო, კიდევ ნაწული...

IV ორიანი — სოფიკო, ოლოლ, სოფიკო დაგვიწყდა.

III ორიანი — ჰო, სოფიკო! პეტრე, პავლეი...

IV ორიანი — არჩილის დღიურში შარშან ისე ვიბარტყე, ისე გავმრავლდი, უჭრა რა არის, უჭ-

III ორიანი — რამდენი ტუჩი? ორიანი — ორი! (წრეში მოიმწყვდევენ დარაჯს და სიმღერით გარემო უვლიან):

ორი ორელასა, — ყველასა!

სამიანი ტორელასა,

ოთხიანი ასტაკუნესა,

ხუთიანი — დასტაკუნესა!

(ცეკვა-ცეკვით მისცვივდებიან ჭიშკარს. დარაჯი ჯოხს დაავლებს ხელს და დაერგვა).

I ორიანი — გაგვიშვი, დარაჯო. ჩვენც საჭირონი ვართ! ზოგ-ზოგი ამ ზაფხულს ისე გაზარდაცა, რომ წიგნს ვერ აალებინებ ხელში, პირველ მეოთხედში მაინც ორიანებს გაირტყამენ!

(ისმის მუსიკის ხმა. საზეიმოდ მან-გით შემოდიან ოთხიანი გლობუსი ახურავს თავზე, ზოგს კალმისტარი, ზოგს ფუნჯი, ზოგს წიგნი, რვეული. წინ შემობრძის ერთი მათგანი).

I ოთხიანი — აბა, გზა, გზა, ოთხიანების ლაშქარი მოედინება! (ორიანებს იხტიბარი გაუტყდებოდა, ჯიბრობენ, არ მიდიან, მაგრამ რაკი შემოვა ოთხიანების ლაშქარი, ისინი მირბიან).

I ოთხიანი — ლაშქარო, სდექ! (ლაშქარი შესდგება).

ოთხიანების ლაშქარი — დილა მშვიდობისა, დარაჯო! გილოცავთ ახალ სასწავლო წელს!

II ოთხიანი — ზარი ჯერ ხომ არ დარეკილა? ცოტა შეგვაგვიანდა გზაში, ნაწილი სხვა სკოლაში დარჩა, ვიდრე დავემშვიდობეთ.

დარაჯი — კეთილი იყოს თქვენი მოსვლა! ზარამდე ჯერ კიდევ კარგა დროა, მობრძანდით! (ჭიშკარს ფართოდ ალებს).

I ოთხიანი — (ლაშქარს) ვიდრე სკოლაში დავბანაკდებით, ჩვენი ზეიმი ჩავატაროთ.

(ოთხიანები წრეს შეკრავენ: ერთიანები და ორიანები ჩუმჩუმად უთვალთვალევენ და ქოქოლას აყრიან).

I ოთხიანი — მე იმ მოსწავლეს ვაფასებ, იმას შევუქებ ცოდნასა,

ვინც თავის გულმოდგინებით შეკრავს სიბრძნისა კონასა!

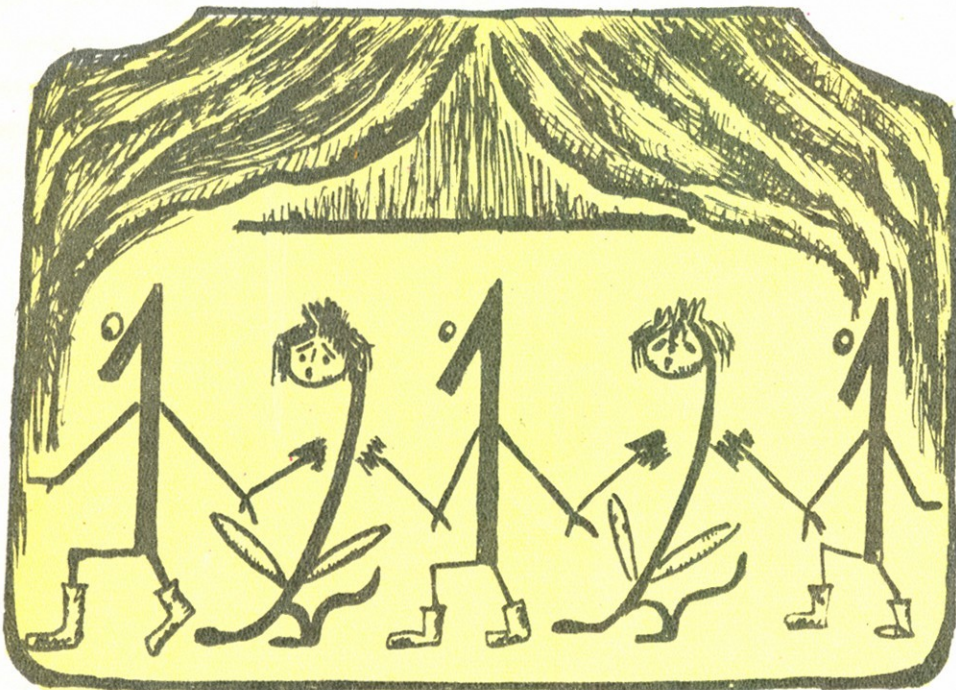
II ოთხიანი — მოსწავლე ვარო, იმან თქვას, ვინც წიგნის მეგობარია.

და ფეხით შემოვლილი აქვს სამშობლოს მთა და ბარია.

ოთხიანები —

შევდივართ ცოდნის ტაძარში, კეთილი იყოს ჩვენი ფეხი, ერთიანებს, ორიანებს, დაეყაროთ თავზე მენხი!

(ოთხიანები მწყობრით შედიან ჭიშკარში, აქეთ-იქით მიმალული ერთიანები და ორიანები აწურულები შეპყურებენ და ცდილობენ ფეხაქრეფით შეერიონ მათში, მაგრამ ოთხიანები არ იკარებენ. უფრო ხმაძალი მუსიკის ხმაზე შემოდიან ხუთიანები ფრთების ქნევით. ერთიანები და ორიანები უფრო აიწურებენ).

რა არ იყო, რომ მე არ ვყოფილიყავი მოკალათებული.

ორიანი — ჰოდა, დაარჩინა კიდევ კლასში. იქნებ გგონია, მასწავლებელთან ჩვენ ავტორიტეტი არ გვქონდეს!

II ორიანი — აბა, დარაჯო, სარკეში ჩაიხედე! (მიირბენს და სარკეს მიუტანს სახესთან) დათვალე, რამდენი თვალი გაქვს? (ორიანები შემოეხვევიან).

ორიანები — ორი!

I ორიანი — რამდენი ყური?

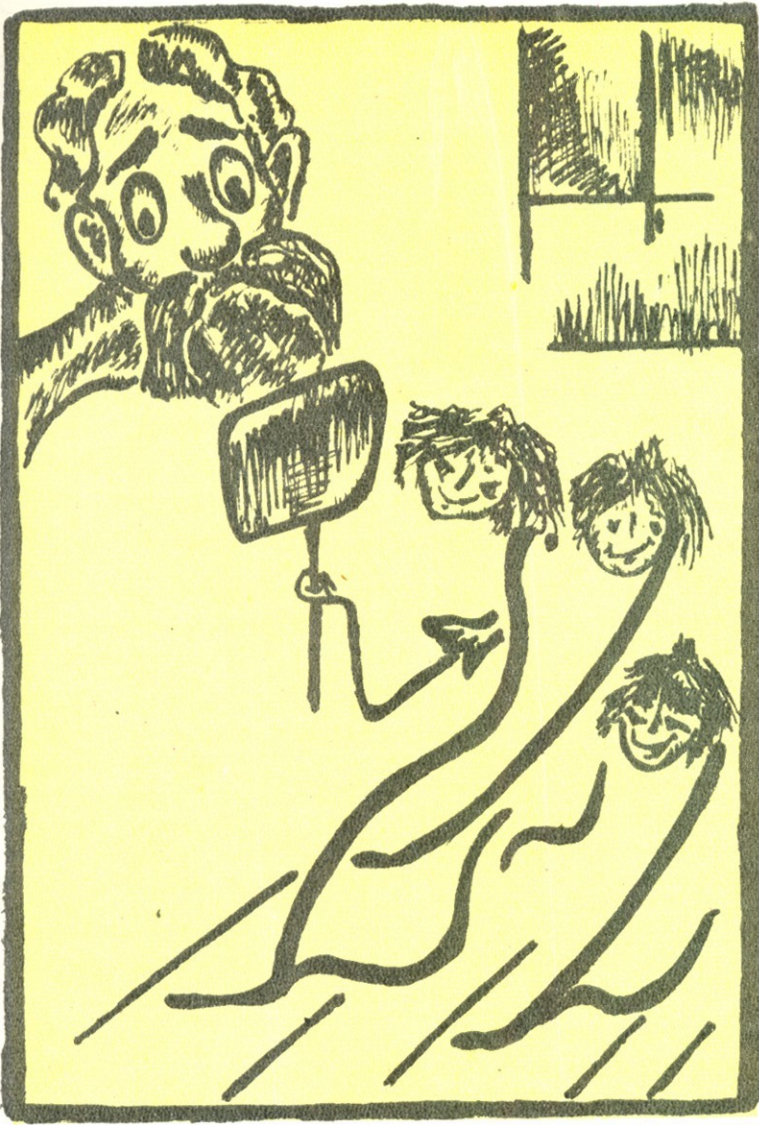
ორიანები — ორი!

II ორიანი — რამდენი წარბი?

ორიანები — ორი!

II ორიანი — ზოგს ისიც დაავწყდა, რაც იცოდა. (ორიანები კისკისებენ). ისე მე გავიზარო, როგორც მართალს ვამბობდენ...

დარაჯი — ეს ისეთი სკოლაა, აქ სუყველა მონდომებით სწავლობს. დამაცადეთ, ჩაგრთო სანიავო! იქნებ მირბოდეთ, ვინ წინა და ვინ უკანაო. (ჩართავს სანიავოს. სანიავო დატრიალდება და არცხილი ქარის შიშით ორიანები აქეთ-იქით გარბიან). ეგეც თქვენ! რა ჩამიმწარეს დილის ძილი ამ ერთიანებმა და ორიანებმა. რა ძალადმაცხოველები არიან!

ხუთიანები — აქა მშვიდობა, სკოლა!
ღარაჯი — მობრძანდით, მობრძანდით, ძვირფასო ხუთიანებო, გაახარეთ ჩვენი ბავშვები!
I ხუთიანი — ჩვენ მუყაითი მოსწავლეების მეგობრები ვართ! (იმეორებენ ყველანი, შედიან ჭიშკარში, იშლება ფერადი შუშხუნა, ხუთიანები ცეკვავენ).
მრთიანი — (ეჩურჩულება ორიანს) ამან თუ მოსწავლეს თავი წიგნზე არ უხალა, ისე არ გაახარებს.
ღარაჯი — ჩვენი ბავშვები მუყაითობაში არავის ჩამოუვარდებიან, სწავლამოწყურებულები არიან. (ხუთიანები ფრთების ქნევით შედიან ჭიშკარში. მუსიკა მიწყდება. ღარაჯი ჭიშკრის ჩაქეტვას აპირებს.

ზურგიდან მიეპარებიან ერთი ერთიანი, ერთი ორიანი და მუდარით ყელს უწევენ).
მრთიანი და ორიანი — (ხელს ჩაჰკიდებენ ერთმანეთს) ღარაჯო, ღვთის გულისთვის, ჩვენც გვითეგზა! ფიცსა ვდებთ, თავს ძალად არავის არ მოვეხვევით, სულ დამალულები ვიქნებით, ოღონდ, თუ რომელიმე დაიმსახურებს ჩვენს თავს, აქ არ უნდა ვიყოთ?
I ორიანი — ბოლოს და ბოლოს ჩვენც ხომ გვინდა არსებობა.
II ორიანი — რაც სკოლა არსებობს, ჩვენც გვაქვს ჩვენი კუთვნილი ადგილი ეურნალში.
ღარაჯი — მორჩა, ფაფუუ, ეგ ადვილი! ისაც გეყოთ, რაც იპარბაშეთ. ზურგისა-კენ! ჭიშკარი უნდა დაკვეთო. (ორიანები და ერთიანები რალაცას

ჩურჩულებენ, მოსწონთ თავიანთი ახალი გადაწყვეტილება. ჩაჰკიდებენ ხელს ერთმანეთს და დაწყვილებულები მიადგებიან ღარაჯს).
პირველი წყვილი — ღარაჯო, შემოგვხედე, ჩვენ დავწყვილდით, ახლა თითოეული ჩვენგანი სამიანია, არც ახლა შეგვიშვებ?
ღარაჯი — (ეცინება) სამიანი? სამიანი რაღა ბედენა?
მეორე წყვილი — რატომ არ არის ბედენა? ან ავად გახდება მოსწავლე, ღმერთმა ყველა კარგად ამყოფოს, ან ზოგჯერ გუნებაზე არ იქნება, ან მერხის მეზობელთან საუბარში გაერთობა და ზოგი რამ გამორჩება მასწავლებლის ნათქვამიდან, ასეთ დროს სამიანი სწორედაც რომ მისწრება!
ღარაჯი — არა, არა, ასეთი მოსწავლეები არ გვინდა!
მესამე წყვილი — მოსწავლე რაც არ უნდა კარგად სწავლობდეს, მაინც ყმაწვილია და სიცელქეს ვერ აუკრძალავ.
მეოთხე წყვილი — ვფიცავ, ჩვენც საჭირონი ვართ.
ღარაჯი — (ჭიშკარს ხურავს და ზარს რეკავს. სამიანები ეძგერებიან ჭიშკარს და ძალისძალად შედიან. ზოგს ხელი მოჰყვება, ზოგს ფეხი... ღარაჯი ჭიშკარს ხურავს. ჭიშკარს აქეთ დარჩება ორი წყვილი).
I სამიანის წყვილი — (დაქაღნებით) მე ლაფაურის მეგობარები ვარ, ეგრე კი ნუ მიყურებ! შარშან მთელი წელიწადი ჩემს ნატვრაში იყო.
II სამიანის წყვილი — ნათელას რომ ჰკითხო, სამიანი ჯანმრთელობაა! აბა, რა არის ჯანმრთელობის ფასი!
I სამიანის წყვილი — ჰოდა, მოდი აქ მივხედეთ და ჩვენს მეგობრებს დაველოდოთ. დავინახავთ თუ არა, სკუპ, ჩანთებში ჩავუხტეთ...
II სამიანის წყვილი — მერე წავიდეს და გვდიოს ღარაჯმა ტიმოთემ!

(მიიუშვებიან. ისინი ზარი და მოსწავლეების ლაღი შრიამული)

აი რას გაიყურებანი თქვნი

ხალხი თეატრს ღირსეულად უყურებს. თეატრის ხარისხი მგელაძე მოსწონს. რამდენიმე წელია ქართულ თეატრს ეწვია. უკანასკნელს მის დარქვას ვახტანგ ლომთაძე და მთავარ რეჟისორს, სტალინის დამახსოვრებულ მოღვაწეს

როგორ ხვდებით ახალ სეზონს? - ჰკითხა ჟურნალისტმა დირექტორს

— გასულ სეზონს არ ვეზღობო. ჩვენმა მაყურებელმა კარგი სპექტაკლები ნახა. სტივენსონის „განძობა კუნძულზე“, ვ. კახიანი „მაია წყნეთელი“, ე. ახვლედიანის „ბაბუა და შვილიშვილი“. იმასაც შეამჩნევდით, რომ ჩვენს ფიშაზე გამოჩნდა „ანა ფრანკის დღიური“. ამ სპექტაკლში თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტები მონაწილეობდნენ. ჩვენს თეატრში დიდი ხანია დგას საკუთარი კადრების მომზადების საკითხი. ამ მიზნით, თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტთან მზარდმაყურებელთა თეატრის საგანგებო სტუდია ჩამოყალიბდა. ინსტიტუტის დამთავრების მერე ეს ახალგაზრდა მსახიობები ჩვენი თეატრის სცენაზე დაიწყებენ შემოქმედებითს მუშაობას. ზრდადობით კი პრაქტიკულ ცოდნას ისინი ჩვენი თეატრის კოლეგებთან მუშაობაში იძენენ — ეცნობიან საბავშვო თეატრის თავისებურებას და ტრადიციებს. სპექტაკლი „ანა ფრანკის დღიური“ კარგი გამოვიდა. მისი დადგმა გუთონის ინსტიტუტის პედაგოგსა და თეატრის რეჟისორს შალვა გაწერელიას.

შალვა გაწერელია

თეატრს ძალიან უყვარს. ამ სეზონის მიზანია: როგორ იყო გასული სეზონი და

გასულ სეზონში ორი გამსვლელი სპექტაკლი ვუჩვენეთ მაყურებელს. ჭიჭიურაში, ზესტაფონსა და ტყიბულში ვღ. იაქაშვილის პიესა „ციხისხევის საი-

დუმლობა“ ნახა მაყურებელმა, ხოლო ცხინვალში — „მაია წყნეთელი“.

გვინდა, რომ მომავალი სეზონი უკეთესი იყოს. ამისათვის ძალასა და ღონეს არ ვზოგავთ. უპირველესად, ვაპირებთ მთლიანად განვაახლოთ ჩვენი თეატრის სცენა და მაყურებელთა დარბაზი. რაც შეეხება ახალ სპექტაკლებს, თეატრალური ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტის კურსდამთავრებული — ნანა კვასცაძე ამზადებს მამლინის პიესას „ეი, შენ, გამარჯობა“, რომელშიც მონაწილეობას კვლავ თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტები მიიღებენ.

ეს სპექტაკლი უფროსკლასელებისათვის არის განკუთვნილი, უმცროსკლასელებისათვის კი ვამზადებთ ქეთევან ჭილაშვილის პიესას „აცა-ბაცა“. ამ სპექტაკლისათვის მხატვარმა გ. ალიქსიძემ სცენარს დაწერა ჩინებული ესკიზები შექმნა. მუსიკა დაწერა კომპოზიტორმა მერი დავითაშვილმა, დგამს რეჟისორი შ. გაწერელია.

წარმოებაშია თ. მაღალაშვილის პიესა „სადა ხარ, სოფიკო!“. ეს სპექტაკლი მებუთე-მერვე კლასის მოსწავლეებისთვის არის განკუთვნილი. პიესას დგამს ავტორი.

განზრახული გვაქვს დადგათ ვაჟა-ფშაველას „მოკვდილი“. ეს სპექტაკლი ალბათ საახალწლოდ გვექნება მზად.

საქართველოს მწერთა კავშირი

დასვენება

— კოლექტარი შვიდტუთი მგებუ-
ლებში წასასვლელად ეზადე-
ბოდავნი.

— მუშევებს რა ვუყოთ? —
მეტად მძარი.

— მუშევები ზედას ვავეუტო-
ვით, უთხრა ცოლმა. — ძალი
დაკლინი — დეიდა მართას, კა-
ტას კი შეუხვე წაოყვანს.

— მძარი ჩაფიქრებული მისჩერე-
ბოდა ფანჯარას.

— რაზე ფიქრობ? — ჰკითხა
მუშევებმა.

— იცი რა, თუკი ბინაში ასეთი
სიწყინარე იქნება, რა ძალა გვად-
გა, რომ საღმე წავიდეთ! შინაც
შეიძლება დასვენება!

გაჩიობა

— ვერ წარმოიდგენ, რა ჭკვი-
ანი ძალი მყავს. წყალში ათ თი-
თოცენტიან მონეტას რომ ჩავუგ-
დებ, იმდენ ხანს ყვინთავს, ვიდრე
სათითაოდ არ ამომიტანს ხოლმე
უკანვე. — უთხრა ფრანცმა ამხა-
ნაგს.

— ეგ რაა. — მიუგო ამხანაგმა.
— მე რომ ჩემს ძალს მდინარე-
ში დოლარს ჩავუგდებ, ლოქი და
ოთხმოცი ცენტი ხურდა ამოაქვს.

სწავლის მეთოდი

— გაიგე, პანს, თურმე, მაგნი-
ტოფონის დახმარებით ძილში შე-
იძლება სწავლა! — უთხრა პანს
მაიერს კოლეგამ.

— ვითომ გეგეც სიახლეა, რაღა!
— მიუგო მან, — ჩემს კლასში
ოცდაათი მოსწავლიდან ნახევარზე

ახალ სეზონში წარმოგადგენთ აკაკი წერეთლის ცნობილი ნაწარმოების „ჩემი თავგადასავლის“ ინსცენირებას — „ორღობიდან დიდ გზაზე“. ინსცენირების ავტორია შოთა სალუქვაძე. უცხოელ კლასიკოსთა ნაწარმოებებიდან დავდგამთ შილერის „ქანა დარკს“. ახალ სეზონში განხორციელდება ი. მჭედლიშვილის პიესაც: „პირველი ყვევინობა“, რომელსაც სანახაობითი მნიშვნელობა ექნება.

სანთლით საქმეები გვაქვს ორიგინალური მაღალმხატვრული საბავშვო პიესა... იაპონიაში, იტალიასა და უნგრეთში მომხდა მოგზაურობა და აღმოჩნდა, რომ იქ მეტ ყურადღებას უთმობენ მწერლები ბავშვებისათვის მუშაობას.

კარგი იქნება თუ ქართველი მწერლები უფრო ხშირად შემოგვიღებენ ჩვენი პატარა თეატრის კარს.

იმედი გვაქვს, ახალი სეზონის სპექტაკლებით უკმაყოფილო არ დაგვრჩება ჩვენი ნორჩი მაყურებელი.

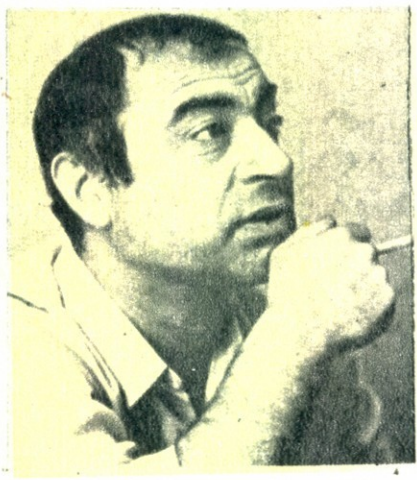
თეატრის მთავარი რეჟისორი თენგიზ მაღალაშვილი ახლახანს დაბრუნდა ამერიკიდან, სადაც ასიტეჟის (საბავშვო და მოზარდ მაყურებელთა თეატრების მუშაკების ასოციაცია) მფლობელისა და მოზარდ მაყურებელთა თეატრების მუშაკების ასოციაცია) მფლობელისა და რეჟისორის საუბარი ამ ასამბლეის მუშაობის ირგვლივ მიმდინარეობდა.

— ასამბლეის პროგრამით გათვალისწინებული იყო პრეზიდენტის გადარჩევები და ამერიკის საბავშვო თეატრის ფესტივალი. ჩატარდა, თუ არა?

— პრეზიდენტად ამერიკელი პროფესორი ნათან იკი ავირჩიეთ, რომელიც ნიუ-იორკის შტატის უნივერსიტეტში თეატრალურ კათედრას ხელმძღვანელობს. — უპასუხა თენგიზ მაღალაშვილმა. — ფესტივალი ჩატარდა, მაგრამ მაინცდამაინც დიდი შთაბეჭდილება არ ღალტოვებია ჩვენზე. ამერიკაში პროფესიული საბავშვო თეატრი არ არსებობს. ის სპექტაკლები, რომლებიც ჩვენ

ვნახეთ, უფრო ექსპერიმენტული იყო: ერთ სიუჟეტში გაერთიანებული ნოველები, ინსცენირებანი...

ამას წინათ ჩვენმა თეატრმა მეგობრობის ხელშეკრულება დადო პრადის მოზარდმაყურებელთა თეატრთან. ეს ხელშეკრულება ითვალისწინებს შემოქმედებითს ურთიერთობას, პიესების გაცვლას, მსახიობთა შემოქმედებითს მივლინებებს, რეჟისორის გაცვლას და სხვ. პრადში უკვე დაიდგა „ტინტრაქა“ (ჩედი კონსულტაციით). ახლახანს საპასუხო ვიზიტით თბილისში იყო პრადის მოზარდ მაყურებელთა თეატრის ხელმძღვანელი ვლადიმერ ადამეკი. ჩვენც ველით პიესებს მეგობრებისაგან. რაც შე-

თენგიზ მაღალაშვილი

ესება ქართველ დრამატურგებს, გვაკლია მათი ნაწარმოებები. ჩვენი დრამატურგები ან ზღაპრებს ვეთავაზობენ, ან ისეთ პიესებს, რომელთა დადგმა სხვა თეატრში უფრო უპრიანია. არ იწერება პიესები მოზარდის ცხოვრებაზე. ამ ხასიათის პიესა, შეიძლება ითქვას ერთიც არ

მოგვეპოვება.
— დირექტორმა თქვენი პიესა ახსენა, რაზეა აგებული?
— პიესა აგებულია სკოლის, მასწავლებლებისა და ამხანაგების წინაშე პასუხისმგებლობის გრძობის გაღვივებაზე, რასაც სხვა ზნეობრივი თვისებებიც უკავშირდება.
— რა შემოქმედებითს სიახლეს სთავაზობთ თქვენს მაყურებელს?
— თუ ადრე ვცდილობდით სცენაზე შეგვექმნა სინამდვილის ილუზია, დღეს პირობითობას ვამჯობინებთ. ეს რაც შეეხება ფორმას. დღევანდელი ჩვენი მაყურებელი ბევრად უფრო განათლებულია, გონებაგაახსნილი, გემოვნებიანი. ეს კი რეჟისორისა და მსახიობის წინაშე პროფესიული ოსტატობის განუწყვეტელ ამალღებას მოითხოვს, რისთვისაც ჩვენი ინერგიულად ვზრუნავთ. თეატრს აქვს პედაგოგიური ნაწილი. ჩვენი პედაგოგები სკოლებში აწყობენ სპექტაკლების განხილვას, მსახიობებთან შეხვედრას. მსახიობები და რეჟისორები დახმარებას უწყვიან სკოლების დრამატულ წრეებს. ამ კეთილშობილურ საქმეში განსაკუთრებით მოღვაწეობენ საბავშვო თეატრის ვეტერანები: გოგუცა კუპრაშვილი, თამარ თვალთაშვილი, მწერალი ანა ღვინიაშვილი.

რუსეთის ბევრ მოწინავე საბავშვო თეატრთან მუშაობს სტუდია, სადაც იზრდებიან მომავალი მსახიობები და რეჟისორები. ლენინგრადის თეატრის სტუდიაში მეცადინეობს 70-მდე მოზარდი. ურიგო არ იქნებოდა, რომ ასეთი სტუდია ჩვენს თეატრთანაც არსებობდეს.

— რა იქნება ახალ სეზონში ყველაზე საინტერესო საბავშვო თეატრის შემოქმედებითს საქმიანობაში?
— 1973 წელს ასიტეჟის სხდომა საბჭოთა კავშირში უნდა ჩატარდეს. ასოციაციის წევრები მოითხოვენ ამ სხდომის თბილისში ჩატარებას. სხდი მას ფესტივალი მოჰყვება. ვფიქრობთ, ეს ღონისძიება საინტერესო იქნება.

მეტი ამ მეთოდს იყენებს უმაგნიტოფონოდ.

მით უკეთესი

ბიჭმა მანქანა გააჩერა:
— სკოლამდე მიმიყვანე რა, ბიძია!
— მე სხვა გზით მივდივარ, — უთხრა მძღოლმა.
— მით უკეთესი! — მიუგო ბიჭმა.

ანგარიში

— რამდენი იქნება, სამს რომი ოთხი მივუმატოთ?
— შვიდი.

— შვიდი და ოთხი?
— არ ვიცი, ჯერ თხუთმეტამდე თვლა არ გვისწავლია.

ღარიბება

— მამიკო, მამიკო, შეხედე, თვითმფრინავი მიფრინავს!
— უცქირე, ოლონდ ხელი არ ახლო!

ბვისტი

— ასე მალე როგორ ისწავლე ტვისტის ცეკვა?
— დიდი ამბავი! წარმოვიდგინე, რომ მხრებზე კრაზანები მებენენ და თან შარვალიც მძვრება!

სიტყვა და საქმე

კოლმა ქმარს ბავშვის დაბანვა დაავალა. მამა ამყად შეუდგა და ვალების შესრულებას.
— ჩემო პატარა ვაჟკაცო, მე ხომ დედაზე უფრო კარგად ვაბანავებ? — ჰკითხა აბაზანაში მოქუშმპალე მიქს.
— ოლონდ, მამიკო, ვიდრე დედა აბაზანაში ჩამსვამს ხოლმე, წინდებსა და ფეხსაცმელს მხდის.

გერმანულიდან თარგმნა
შ. აშირანაშვილმა.

საქრებულო

საჩუქარი

მ. მ. მ. მ. მ.

რობერტ
შეპსი

მხატვარი
დ. ზარაფიშვილი

მე მაშინ ათი წლისა ვიყავი, ჩემი ძმა ნიკი — თოთხმეტისა, ამიტომ დედისათვის საჩუქრის ყიდვა მისი დღობისათვის ორივეს მეტად საქონელს და საქონელს ამბავი გავიხსენებ.

მანამდე ჩვენ არასოდეს არ ვყიდულობდით მისთვის საჩუქრებს. ღარიბად ვცხოვრობდით. მამა დროდადრო ახერხებდა სადმე ოფიციალურად მუშაობას და ჩვენი დაბადებისა თუ შობადობისათვის როგორღაც მაინც მოუყრიდა ხოლმე თავს ცოტადღენ ფულს საჩუქრებისათვის, მაგრამ დედის დღობისათვის საჩუქრის შექმნა ფუფუნება იყო. რომ იტყვიან, მე და ნიკს პირდაპირ ბედი გვეწია. ჩვენი სახლის მახლობლად ავეჭის საკომისიო მაღაზია გახსნეს. მე და ჩემს ძმას ავეჭი მყიდველის ბინაში ხელის ურიკათი გადაგვქონდა. უნდა გენახათ, რა სიფრთხილით მივაგორებდით დაწვრილებული ურიკათი ტვირთს, რა ოსტატურად ვუვლიდით გვერდს ქუჩაზე მოსრიალე მანქანებს. თითოეული ჩვენგანი ხუთცენტისან ვიღებდით, ზოგჯერ „ფების ქირასაც“ გვაძლევდნენ.

მახსოვს, ნიკს გამხდარი, შავგვრემანი სახე სიხარული-საგან როგორ გახადებული ჰქონდა, როცა საჩუქრის ყიდვის ამბავი გამანდო. მართუმწიფლობის ცეცხლი შეგვენთო, რეტდასხმულეები დავდიოდით, მხოლოდ ერთი აზრი გვიტრიალებდა თავში: რა გვეჩუქებინა დედისთვის.

როცა ჩვენი სურვილი მამას საიდუმლოდ გავანდეთ, ძალზე გაუხარდა.

— ყოჩაღ, შვილებო, — გვითხრა მან, — დედას გაუხარდება.

მამას ნაღვლიანი ხმა ჰქონდა. ჩვენ უმაღლ მივხვდით მიზეზს:

მთელი მათი ერთად ცხოვრების მანძილზე თითო-ორიჯერ შემთხვევა თუ ჰქონდა, რომ დედის მიმართ უსრულდება გამოეჩინა. დედა დიდიდან შუალამემდე შრომობდა. სანოვაგე მოჰქონდა, სადილს გვიმზადებდა, გვივლიდა, გვირეცხავდა, ზამთარში ჭუმელს გვინთებდა, რომ თბილად ვყოფილიყავით. ყველაფერს ამას იგი უღრტვინველად აკეთებდა. იშვიათად იცინოდა. თუ გაგვილიმებდა, გული სიხარულით გვევსებოდა. ამიტომ ვცდილობდით, ისეთი რამ გავკეთებინა, რომ დედას გაჰლიმებოდა.

— რა გსურთ აჩუქოთ დედას? — გვითხრა მამამ. — ფული რამდენი გაქვთ?

— საქმარისად, — იღუმალად მიუგო ნიკმა.

მამას გაეღიმა.

მე და ნიკი ცალ-ცალკე საჩუქარს მივარჩმევდით დას, — საჭიროდ განვაცხადე მე.

— ოღონდ, იფიქრეთ, კარგი საჩუქარი შეარჩიეთ! — დაგვარიგა მამამ.

— მამა, ამ ამბავზე სიტყვა გადუქარი დედას, ესაიამოვება, არა, ჯო? — უთხრა ნიკმა და მე გადმომხედა.

თანხმობის ნიშნად თავი დავეუქანტურე.

— საოცარია, რა დიდებული აზრები მოსდის ჩემს ბიჭუნას ამ პატარა თავში. — მოუფერა მამა ნიკს.

ნიკს სიამაყით სახეზე აღმუხრი მოედო, მხარზე ხელი დამადო და მამას უთხრა:

— ჯოც ასევე ფიქრობს!

— არა, — შევიცხადე მე, — სხვისას არაფერს დავისაკუთრებ, სამაგიეროდ, ჩემი საჩუქარი ძალიან კარგი იქნება.

რამდენიმე დღე თავი ისე გვეჭირა, ვითომც აქ არაფერი. დედაც თავს ისე გვაჩვენებდა, ვითომ არაფრის ბიბურში არ იყო, თუმცა ჩვენს დანახვაზე თვალები მხიარულად აუციმციმდებოდა ხოლმე და ტუჩილად გვიღიმიდა. ერთი სიტყვით, ჩვენს სახლში სიხარულმა დაიბუღა.

მე და ნიკი თავს ვიტებდით, რა საჩუქარი გვეყიდა.

— მოდი, ვინც რას იყიდის — ერთმანეთს ნუ გავუმხელთ, — მირჩია მამამ, რომელსაც, ცოტა არ იყოს, ბრანს მოსდიოდა, რომ მე ქამელეონით ვიცვლიდი არჩევანს.

— ნიკ, ვაითუ მე და შენ ერთი და იგივე რამ ვყიდოთ! — შევფიქრებინა.

— ყოვლად შეუძლებელია, — მომიგო ნიკმა. — მე შენზე უფრო ხევრი ფული მაქვს.

ძმის ნათქვამმა მაინცდამაინც არ დამამწვიდა, თუმცა არა სტყუოდა: მე ჩემი მონაგარიდან ცოტა კამფეტებზე შემომხეხარჯა, ნიკმა კი კაპიკიც არ მოაკლო.

დიდი ფიქრის შემდეგ დედას ბრჭყვილა ქვებით მოჭედული სავარცხელი ვუყიდე. ერთი შეხედვით კაცს ბრილიანტები ეგონებოდა. ნიკიც მაღაზიიდან კარგ გუნებაზე დაბრუნდა. ჩემი საჩუქარი ძალზე მოეწონა, მაგ-

რამ თავისი საჩუქარი რატომღაც არ მაჩვენა.
— დედას სავარცხელს მანამდე ნუ მიუტან, სანამ მე არ განიშნებ. — მითხრა მან.

— რატომ?
— ჭერ ვერ გეტყვი და ნურც ჩამეკითხები — რატომ, რისთვის...

მეორე დღით ნიკმა გვერდიდან არ მომიშორა და, როგორც კი დედა იატაკის მოსარეცხად მოემზადა, თვალით მანიშნა — საჩუქარი მოიტანეო.

დედამ, როგორც ყოველთვის, მუხლებზე დაიჩოქა და ფხვნილითა და ჭაგარისით იატაკს ხეხვა დაუწყო. ჭუჭყიან წყალს კი მამის ძველი საცვლით ამშრალბდა. ოჰ, როგორ სძულდა დედას იატაკის რეცხვა! მალე ნიკმაც მოიბრბინა. დედამ თვალებს არ დაუჭერა, როცა მის საჩუქარს შეხებდა. ისე გაწბილდა, რომ ფერიც კი დაკარგა: ეს იყო ახალი ვედრო, იატაკის მოსარეცხად განკუთვნილი, თავისი ჩვრითა და საწურავით.

— ვედრო? — დღეობაზე ეს საჩუქარი უნდა მოგერთმია დედისათვის? — იწყინა დედამ.

ნიკს თვალები აუწყლიანდა. უხმოდ დასწვდა ვედროს, ჩვარს და გულაჩუქებული კიბეს დაუყვა. მე ჭიბეში ვიკარი სავარცხელი და უკან დავედევნე. ნიკი ტიროდა, შემეცოდა, მეც ტირილი მომერია. კიბეზე მამა შემოგვხვდა. ნიკს ლაპარაკი არ შეეძლო, ყველაფერი მე ვუამბე.

— უკან წავიღებ, მაღაზიაში, — ამოიღულღულა სლუკუნით ნიკამ.

— არსადაც არ წაიღებ! — გადაჭრით განაცხადა მამამ და ვედრო ჩამოართვა. — ეს შესანიშნავი, საუცხოო საჩუქარია. ამის ყიდვაზე მე უნდა მეფიქრა. ქალებმა ხშირად არ იციან რით გაიილონ შრომა.

შინ ავბრუნდით. ნიკი უხალისოდ მოგვევებოდა. დედა ისევ იატაკს ნებავდა სამზარეულოში, ნელა, უხალისოდ. მამამ უხმოდ მოამშრალა იატაკზე დაჭოჭებული წყალი, ვედროზე მიმაგრებულ საწურავს ფეხით დააწვა და ჩვარი მაგრად გაწურა.

— აი, რა საჩუქარი მოგართვა შვილმა, — საყვიდურით მიმართა მამამ დედას. — საჩუქარს ისიც ემატება, რომ დღეის ამას იქით ნიკი თვითონ გარეცხავს იატაკს, — ასე არ არის, შვილო?

ნიკი მიუხედავად მამას განზრახვას და სირცხვილისაგან სახე აეწვა.

— რასაკვირველია, — ჩაილაპარაკა ნიკმა.

— ნიკი ჭერ პატარაა, ამდენი შრომა სად შეუძლია! — დედა შეეცადა ნიკის წინაშე თავისი შეცდომა გამოესწორებინა.

როგორი ჭკვიანი ყოფილა ჩვენი მამა!

— სრულიადაც არ არის მძიმე სამუშაო. — ეშმაკური ღიმილით მიუგო მამამ. — ასეთი საწურავით მუშაობა სახალისოც არის... ჭერ ერთი, ხელები არ გესვრება, მეორეც, მუხლები არ გეფუფება. — მამამ ხელახლა ჩაატარა გაწურვის ფოკუსი.

— ხანდახან რა მემართება, ამ საჩუქარს ქალი დაიწყუნებს? — მოუბოდიშა დედამ ნიკს და აკოცა. ნიკი გამხიარულდა. მერე ყველამ მე შემომხედა.

— შენ რა საჩუქარი გაქვს? — მკითხა მამამ. ნიკი გაფითრდა.

მე მუტუში ჩავბლუქე სავარცხელი, „ბრილიანტივით ბრჭყვილა ჭვებით მოჭედოდა სავარცხელთან იატაკის გასარეცხი ვედრო ხომ ისევ დაკარგავს ფასს“, — გავივლდე გულში.

— ეს მე და ნიკისაგან! — მივაწოდე დედას სავარცხელი და ორივენი გულში ჩავეკარით.

თარგმნა ნათელა ფურცელაძემ.

„მამ, იცინეთ!“

„სამი წუთი სიცილი დილის თხუთმეტწუთიან ვარჯიშს სცვლის, მამ, იცინეთ!“ — ასეთ რჩევას იძლევა ნორვეგიელი ექიმი კარლ როალი. იგი, როგორც ბევრი სხვა სპეციალისტი, ამტკიცებს, რომ სიცილი ააქტიურებს ფილტვების მუშაობას, აუმჯობესებს ნივთიერებათა ცვლას. ამ „რეცეპტს“ პირველ ყოვლისა საავადმყოფოებში იყენებენ — იქ ნამდვილად რომ უფრო ადვილია იცინო, ვიდრე დილის ვარჯიში გააკეთო. ავადმყოფებს ურჩვენებენ გულმოდგინედ შერჩეულ იუმორისტულ ფილმებს.

დღე უმათიამატიკოდ

„დღე უმათიამატიკოდ“ ჩაატარეს ქალაქ ტვესონის ერთ-ერთ ამერიკულ სკოლაში. მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს აეკრძალათ იმ დღეს რაიმეს ანგარიში, საათით და კალენდრით სარგებლობა, საერთოდ, ციფრებთან არ უნდა ჰქონოდათ საქმე. ამ ექსპერიმენტმა დაამტკიცა, თუ რაოდენ საჭიროა მათემატიკა, თვით მოსწავლეები რამდენიმე საათის შემდეგ დარწმუნდნენ, რომ უმათემატიკოდ ცხოვრება შეუძლებელია.

მიწისქვეშ

რამდენიმე იტალიელმა მეცნიერმა მთელი თვე გაატარა მიწისქვეშ აშენებულ სპეციალურ ნაგებობაში. საინტერესო

სო შედეგები მიიღეს სწავლულებმა ფრინველებზე დაკვირვებისას. აღმოჩნდა, რომ მაგალითად, მამალი მზის ამოსვლისას ყიოდა, თუმცა მნათობს ვეღარ ხედავდა, და რომ, ქათმები სიბნელეში მეტკვერცხს დებენ, ვიდრე სინათლეზე.

100 ათასი ნიშანი ერთ წამში

გამომთვლელი მანქანების საუკუნე ზესიჩქარის საბეჭდ მანქანებსაც მოითხოვს, რომლებიც იმავე სისწრაფით იმუშავებენ, რა სისწრაფითაც აზროვნებს თანამედროვე „ელექტროტვინი“. და აი უკვე გამოიგონეს საბეჭდი მოწყობილობა, რომელიც წამში 100 ათას ნიშანს ბეჭდავს. მთელი დიდი საბჭოთა ენციკლოპედიის გადაბეჭდვას ასეთი მანქანა მხოლოდ საათნახევარს მოუწოდებს.

გიგანტური ბარომეტრი

პარიზში დადგმული ბარომეტრი 15 კილომეტრის სიშორიდან მოჩანს. ამინდის ცვლილებებს იგი ფერების შეცვლით ამცნობს პარიზის მკვიდრთ. მწვანე ფერი დარს ნიშნავს, ლურჯი — ცვალეზად ამინდს, წითელი — წვიმას. ბარომეტრის მაჩვენებელი დისკოთი არის შეცვლილი. დისკოს ერთ მხარეს მოთავსებულია ფოტოემენტი, რომელიც რელეთი არის შეერთებული ტრანსფორმატორთან. სწორედ ამით ხდება ფერების ცვლა.

შენ კომუნალი ნიშანი

შენი პიონერული სამკერდე ნიშანი, რომელზეც ვ. ი. ლენინია გამოსახული, სიმბოლოა იმისა, რომ პიონერული ორგანიზაციის წევრი ხარ, როგორც ყოველგვარი სიმბოლო, ისიც ღრმა აზრის შემცველია და შენი ორგანიზაციის ძირითად იდეას გამოხატავს.

როგორი იყო ადრე პიონერული სამკერდე ნიშანი? ბევრნი ფიქრობენ, თითქოს პირველი სამკერდე ნიშანი ის იყო, რომელიც მეორე და მესამე ნახატებზეა გამოსახული (იხ. გარეკანის მე-4 გვერდი). ეს იმიტომ, რომ დღემდე რამდენიმე ასეთი სამკერდე ნიშანია შემონახული, მაგრამ პირველი ნიშანი მაინც სხვა იყო, მას ჩვენამდე არ მოუღწევია, თუმცა არსებობს ადამიანი, რომელმაც ლითონისა ნახა იგი.

აბა დააკვირდით. მისი სიმბოლო აქ ზედმიწევნით ზუსტად და ლაკონურად არის გამოსახული. ხუთი მოგიზგიზე შეშის ნაპობი, ეს ხუთი კონტინენტის მშრომელთა შეილები, მთელი მსოფლიოს პიონერთა მოედვარე გულებია; ცეცხლის სამი ენა, სამი თაობის — კომუნისტების, კომკავშირელებისა და პიონერების მჭიდრო კავშირს გამოხატავს.

მეორე სამკერდე ნიშანი გამოჩნდა 1928 წლის აპრილის მიწურულს. მოსკოვის ზამოსკვორეცის რაიონის პიონერებმა და კომკავშირელებმა გადაწყვიტეს საპირველმაისო დემონსტრაციისათვის შეექმნათ პიონერული ნიშანი. მის საფუძვლად უკვე არსებული პირველი ნიშანი დატოვეს; მაგრამ ალი აქ მოფრიალედ დროშაზე ბრიალებს (წითელი დროშა ხომ რევოლუციის სიმბოლოა!). კოცონის თავზე ნამგალია, ნამგლის პირზე 20-იანი წლების პიონერთა დევიზია გამოყვანილი: „იყავ მზად!“.

ქვეშ უროა. ნამგალი და ურო სიმბოლურად გამოხატავს მუშათა და გლეხთა საქმისათვის პიონერთა მზადყოფნას.

ნამგლისა და უროს გამოსახულებას სხვა აზრიც ჰქონდა. სწორედ 1928 წელს დადგა პიონერულ მოძრაობაში გლეხთა ბავშვების ჩაბმის პრობლემა. ქალაქელი პიონერები სოფლად მარტო დასასვენებლად კი არ მიდიოდნენ, არამედ სოფელთან კავშირის დასამყარებლადაც. ჩავიდოდნენ და ატყდებოდა ჩაქურების კაკუნი, საკრეკი მანქანების ტაკუნინი — მუშაობდნენ პიონერული სადურგლო, სახარაზო, სადალაქო მოძრავი სახელმოსნობი. ქალაქელი ბავშვები სოფლად მარტო ათასგვარ საქმეს კი არ აკეთებდნენ, არამედ სოფლის მშრომელებს უახლოვდებოდნენ, ავრცელებდნენ მათში მოწინავე იდეებს.

სხვათა შორის, ეს ნიშანი მარტო იმით კი არ არის თავისებური, რომ ერთფერია (ალუმინისა და სპილენძის ნაერთისაგან გაკეთებული ნიშნის შედგება ვერ მოასწრეს), არამედ იმითაც, რომ იგი მთლიანად საზოგადოებრივ საწყისებზე იქნა დამზადებული „ავტონაწილების“ ქარხანაში, შაბლოვკაზე. იქ, სადაც წითელი არმიელებისათვის სპილენძის დილებს ამზადებდნენ. ქარხნის ერთ-ერთმა საუკეთესო მეჩუქურთმემ მოამზადა ბეჭედი-ყალიბი, ხოლო კომკავშირელებმა სამუშაოს დამთავრების შემდეგ თავდაუზოგავად იზრომეს და ათასი ნიშანი დაამზადეს. ზამოსკვორეცის რაიონის პიონერთა ბიუროს მაშინდელმა თავმჯდომარემ დიმიტროვსკიმ, სასწრაფოდ გაიტანა სამკერდე ნიშნები ქარხნიდან, რათა დროზე მოესწრო დარიგება.

1928 წელს კომკავშირის ცენტრალურმა კომიტეტმა კონკურსი გამოაცხადა ახალ სამკერდე ნიშანზე. პიონერულ ორგანიზაციას უკვე ვ. ი. ლენინის სახელი ერქვა და ეს ღირსშესანიშნავი ამბავი სამკერდე ნიშანშიც უნდა ასახულიყო. კონკურსი 1928 წლის დეკემბერს შეაჩამეს და დამტკიცდა კიდევ ახალი ნიშანი (ნახ. 4). სამკერდე ნიშანზე

ბელადის უკვდავსაყოფად მუშათა და გლეხთა მავზოლეუმი გამოხატული მავზოლეუმს ზემოთ პიონერული კოცონი ანთია. ეს იმის დადასტურება იყო, რომ პიონერები აგრძელებენ დიდი ბელადის საქმეს.

1927 წელს სამკერდე ნიშნის ნაცვლად პიონერული ყელსახვევის საყულზე იქნა შემოღებული (ნახ. 5). მან სამკერდე ნიშანიც შეცვალა და ყელსახვევის ყულფიც. საყულზე ლითონის ჩაწნეკილი ელიფსი იყო, მასზე პიონერული კოცონი, ნამგალი, ურო და პიონერული დევიზი: „იყავ მზად!“ იყო ამოკვეთილი. ელიფსზე მოძრავი, დაკბილული სამაგრი ენა იყო მიმაგრებული.

საინტერესოა ის ამბავი, რომ 1929 წლიდან საყულზე შეცვლილია პიონერული დევიზის სიტყვები. იმხანად პიონერები პირველი საკავშირო შეკრებისათვის ემზადებოდნენ და ყველა რაზემული უპატაკებდა ქვეყანას: მზად ვართ მუშათა კლასისა და კომუნისტური პარტიის საქმისათვის საბრძოლველად! ეს პატაკები მთავრდებოდა სიტყვებით: „მზად ვართ!“. ეს სიტყვები მას შემდეგ აღარ მოხცილებია პიონერულ სამკერდე ნიშანს.

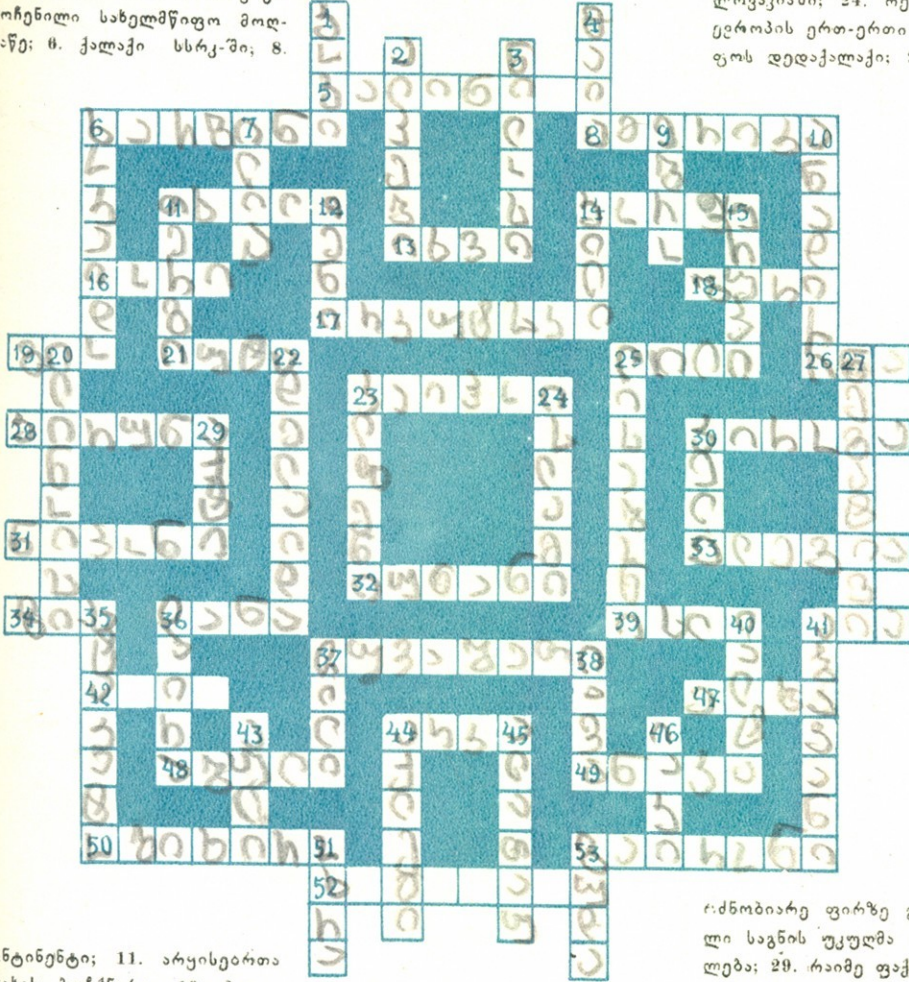
დიდი სამამულო ომის წლებში პიონერული ნიშანი კვლავ შეიცვალა. მასზე ის მკაცრი ომის დრო და ფაშისტ დამპყრობლებთან ბრძოლაში პიონერთა მონაწილეობა აისახა. ნიშნის საფუძვლად იქცა ხუთჭიმიანი ეარსკვლავი — ჩვენი საბრძოლო დიდებისა და გამბრობის სიმბოლო. ვარსკვლავის შუაში კვლავ კოცონი და ხუთი შეშის ნაპობია. ხოლო ნიშნის ზედა და ქვედა ნაწილებზე ისევ აწერია: „მზად ვართ!“ (ნახ. 6). ეს ნიშანი ქარხნებს არ დაუმზადებიათ, ყოველი გრამი ლითონი, ყოველი წუთი ძვირფასი იყო მათში.

წესდება დამტკიცდა 1942 წლის 15 სექტემბერს, სადაც ნათქვამი იყო, რომ ყოველმა პიონერმა სამკერდე ნიშანი თვითონ უნდა დაამზადოს: ან ლითონისაგან, ან მუყაოსაგან, ანდა სულაც ამოიქარგოს მკერდზე.

(დასასრული ბარბანის მ-4 გვ.)

თარაზულად: 5. სსრკ გა-
მოჩენილი სახელმწიფო მოღ-
ვაწე; 6. ქალაქი სსრკ-ში; 8.

ლოვაკიაში; 24. რელიგია; 25.
ცეროპის ერთ-ერთი სახელმწი-
ფოს დედაქალაქი; 27. შუქმე-

კონტინენტი; 11. არყისეირთა
ოჯახის ბუჩქნარი; 18. ბატი-
სებრთა ოჯახის ფრინველი; 14.
ნავსადგური საბერძნეთში; 16.
მდინარე აღმოსავლეთ სა-
ქართველოში; 17. ქალაქი
რსფსრ-ს აზიურ ნაწილში; 18.
სხვისი წარმატების წყენა,
ანუ?..; 19. „ტარიელ გოლუ-
ას“ მოქმედი გმირი; 21. შტატი
აშშ-ში; 28. ქედი ნენცთა ნა-
ციონალურ ოკრუფში; 25. ქა-
ლაქი საფრანგეთში; 26. საღე-
ზავი, რომელსაც ხმარობენ
თმის შესაღებავად. 28. ქალაქი
შვეიციაში; 30. ნავი, რომელსაც
ხმარობენ კარიბებში; 31. კუნ-
ძულ ხონსიუს მეორე სახელ-
წოდება; 32. პროვინცია ჩსრ-
ში; 33. სეფიანი, ლირიკული
ლექსი; 34. მყურებელთა აღ-
დროთვანებული შეძახილი; 36.
საოჯახო ნივთი; 37. ასს რეს-
პუბლიკა რსფსრ-ში; 39. კაო-
ბის მცენარე; 41. კონცხი ყი-
რიმის ნახევარკუნძულზე; 42.
ერთხმანი ვოკალური ნაწარ-

მოები; 44. თალი, ანუ?..; 47.
მდინარე დასავლეთ ევროპაში;
48. ჩამქრალი ვულკანი ჰავა-
ხეთში; 49. კურორტი კრასნო-
დარის მხარეში; 50. ქალაქი
კუნძულ ზოკაიდოზე; 52. ქალა-
ქი კუნძულ ხონსიუსზე; 53. ინ-
გლისელი პოეტი.
შპეულად: 1. გემის მზა-
რეული; 2. მთები ევროპაში;
3. მდინარე აფრიკაში; 4. ინდი-
ელთა ერთ-ერთი ტომი; 6. კუნ-
ძული იაპონიის კუნძულთა
ჯგუფში; 7. ქართველი მწერ-
ლის სახელი; 8. მდინარე ესპა-
ნეთში; 10. მდინარე შორეულ
აღმოსავლეთში; 11. მდინარე
კავკასიაში; 12. იაპონური ფუ-
ლის ერთეული; 14. ქალაქი და-
სავლეთ გერმანიაში; 15. კუნ-
ძული კურილიის კუნძულთა
ჯგუფში; 20. მდინარე ჩრდ.
ამერიკაში; 22. ქალაქი ავსტ-
რალიაში; 23. ქალაქი ჩეხოს-

რძნობიარე ფირზე გადაღებუ-
ლი საგნის უკუღმა გამოსახუ-
ლება; 29. რაიმე ფაქტის დამა-
დასტურებელი დოკუმენტი;
30. მსოფლიოში გამოჩენილი
ფეხბურთელი; 35. მუსიკალუ-
რი ტერმინი, რომელიც შეესა-
ბამება სიტყვას, წყვიტილად,
მოკლედ; 36. აზიის ხალხთა
საკრავი ინსტრუმენტი; 37. სა-
ხელმწიფო სამხრეთ ამერიკა-
ში; 38. კუნძული დიდი ზონ-
დის კუნძულთა ჯგუფში; 40.
კურორტი ყირიმში; 41. მდი-
ნარე ენისეის მარცხენა შენა-
კადი; 43. კავკასიის მთიელე-
ბის სოფელი; 44. უდაბნოს
ცხოველი; 45. მაღალი ქედების
საზოგადო სახელწოდება აზი-
აში; 46. ტიპეტური ხარი; 51.
ყვითელი ან წითელი ფერის
მინერალური საღებავი; 53.
ღვთაება აზიის ზოგიერთი
ერისა.

მარბო თოფურია,
თბილისის ექსპერიმენ-
ტული სკოლის VIII
კლასის მოსწავლე.

შ ა რ ა ლ ა

მსხვილტანიანი მცენარის
სახელწოდება მიოხარ,
ერთმაცვლიანი სიტყვაა.
ფიქრი არ გინდა დიდხანს;
ქირხლის მეორე სახელიც
დაიმახსოვრე კარგად, —
წინა თანხმომგნის გარეშე
მორიგ ნაწილად ვარგა, —
ბოლო თანხმომგნის სისინა
ბგერით შეუცვლი ახლა;
შეკრებ და ხუროთმოძღვრების
ბრწყინვალე ძეგლი გახლავს.

შ. ამირანაშვილი.

პასუხი № 8-ში
მოთავესებულ
„სხრაკლიგულზე“

ქ რ ო ს მ ო რ დ ი

შ ვ ე უ ლ ა დ: 1. ელ-
ბა; 2. ინა; 3. ვარშა-
ვა; 4. ონავარი; 6. ენა;
9. განძი; 10. წნორი; 13.
ანძა; 14. სურა; 16. ივე-
რია; 17. ქვევრი; 21. ამა-
ნათი; 22. დონი; 23. ნო-
ემბერი; 25. ასლი; 26.
ლამანში; 29. იელი; 30.
ქერა.

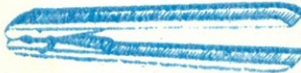
თ ა რ ა ზ უ ლ ა დ: 2. ია;
3. ვიოლინო; 5. ძე; 7.
აწყური; 8. კამარა; 11.
საურავი; 12. შროშანი;
15. კიანური; 17. ქებუ-
რია; 18. ალოე; 19. ელ-
ვა; 20. ჩაიდან; 24. რა-
ფელი; 27. ათონი; 28.
ნიუნბერგი; 31. ინცელი;
32. ირტიში.

შარადები

1. ნოსტე.
2. ყინწვისი.

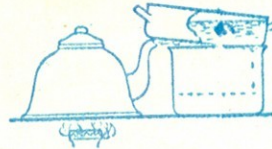

ფოტოლაბორატორიაში მუშაობისას ხსნართ თითები რომ არ დაიხვარო, სარეცხის სამაგარს ტარი ასე დაუგარკელე.

ტელევიზორის ლინზისათვის და აკუმულატორისათვის წყალი შენც შეგიძლია გამოხადო და აი, როგორ: მადულარი ჩაიდნის ტუჩი ცივი წყლით სავსე ქვების ფსკერს მიადებინე. ეს ქვები მეორე ცარიელ ქვებზე უნდა შედგა, წყლიანი ქვების ფსკერი ჩაიდნიდან გამოხოლქვილ

ორთქლს წყლის წვეთებდა აქცევს და ქვაბში გამოხდილი წყალი დაგროვდება

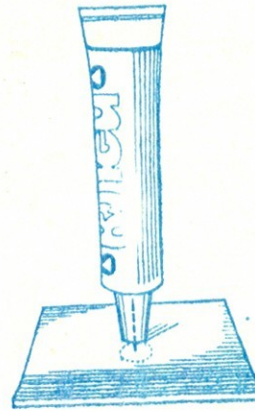

რძე ხელმეორედ არ უნდა შედგა ცეცხლზე, რძის გასათბობად საქმარისია თუნუქის ჭურჭელში ცხელი წყალი ჩაასხა და შიგ რძიანი ბოთლი ჩადგა.

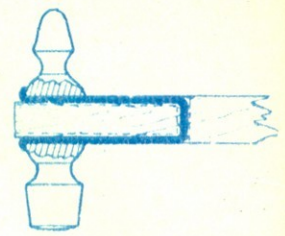
წებოიან ან საღებავიან ტუბოს ხუფი ისე დააქვავდება ყელზე, რომ მოხსნა ჭირს. მაგარამ გასაჭირს ასე შეიძლება და-

აღწიო თავი: ტუბოს ხუფში ნახვრეტი გააქეთე, შიგ მავთული ჩაარქვე და მავთულს თავი მოუგრიხე. როცა წებო ან საღებავი დაგჭირდება, მავთული ამოაძრე, ტუბოს თითები მოუჭირე და სითხე იოლად იპოვის გზას.

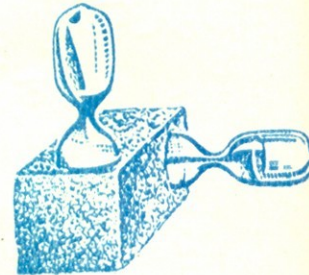

ჩაქუჩს ტარი რომ დაუძველდება და გახშება, რაც არ უნდა მაგარი გაჭედილი იყოს ყუაში, მაინც ლაყლაყს დაიწყებს. მოლუნე მ-4 მ-იანი მავ-

თული და ტარის და უნდა შორის ისე დაუტანე როგორც აქ არის გამოხატული.

სილის ორი საათი შეგიძლია ჩაამაგრო პეროლონის ღრუბელაში და ბლიცტურნირის მოყვარულებმა ჭადრაკის საათის ნაცვლად იხმაროთ.

ს ა კ ი ე ბ ე ლ ი

კლდიაშვილი გ. — გვიხმობენ ზარები (ლექსი) გარეკ.	2	სულეიმანოვა გ. — ნორას არდადეგები (ლექსი. თარგმანი ნ. ნარსიასი)	20
ორბელი ზ. — ესთეტიკური აღზრდის ქერა (ფოტონარკვევი)	1	ჭილაშვილი ქ. — სკოლის ჭიშკართან (პიესა-თამაში)	24
ჩეკურიშვილი ვ. — ობლის კვერი (მოთხრობა)	4	უცხოური იუმორი	24
ბაკოზოდა ნ. — ჩემი ტაჭიკეთი (წერილი)	10	გორგანელი ვ. — დათუნა ბოსტაშვილი (ლექსი)	26
ბაკოზოდა ნ. — მღერის ჩემი ტაჭიკეთი (ლექსი. თარგმანი გ. ძნელაძისა)	13	თამაშობები	26
თოლისი ფ. — უცნაური კაცი (მოთხრობა)	14	ახალი წიგნები	27
ტყის ფანტაზია — (კასპელი ბავშვების შემოქმედება)	16	ზეკი რ. — საჩუქარი (მოთხრობა. თარგმანი ნ. ფურცელაძისა)	28
ყოსიმი ი. — უმედის ხიდი (მოთხრობა)	19	ჯადოსნური სარკე	29
იუნოსოვი თ. — ვაშლის ქურდი (მოთხრობა)	19	შენი პიონერული ნიშანი (წერილი)	30
იუმორი	20	ცხრაკლიტული	31
როზეკოვი ნ. — ბაბუა კმაყოფილია (ლექსი. თარგმანი ნ. ნარსიასი)	20	გამოგადგები	32
		მოსწავლეთა შემოქმედება...	3

გარეკანის 1-ლ გვერდზე — „კონსტრუქცი“. ნახატი თბილისის 126-ე სკოლის VI კლასის მოსწავლის ვაჟა მუხომლორისი.

მთავარი რედაქტორი ბაბუღია შელია.

სარედაქციო კოლეგია: შოთა ბაბუღია, ნოდარ გუგუშვილი, შოთა დვინაძე, ნარგო კლდიაშვილი, მუხამან ლეშაძე, ზურაბ ლეშაშვილი (პ/მგ. მდივანი), მარიკაძე, თინათინა სახინაძე, გიორგი შოთაშვილი (მხატვარი-რედაქტორი).

ჩვენი მისამართი:
თბილისი, ლენინის ქ. № 14
ტელეფონები:
რედაქტორის — 93-97-05
93-31-81
პ/მგ. მდივნის
93-97-08 93-53-05
განყოფილებების — 93-97-02
93-97-01

საქკეც-ის გამომცემლობის სტამბა. თბილისი ლენინის ქ. № 14.
«ПИОНЕРИ», на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии
Типография изд-ва ЦК КП Грузии. Тбилиси, ул. Ленина № 14.
გადაცემა ასაწილებად 17/VII-72 წ. ხელმოწერილი დასაშვალად 18/VIII-72 წ. ქველდის ფორმატი
80x90, უმეტესი ჩანაწერი ფურცელი 4. საბარათის სტანდარტიზაციის თანახმად 4.19.
გეგ. № 2181. ტარ. 126936. გე. 01965.

ფახი
20
კაპი

მუხამადი
მოთლული კულდოვი

ქუდიკი ჯილაბ ურბანოვი.

ბამბის კრეფა
ახალციხის რაიონი

11

ომის დამთავრების შემდეგ ამ ნიშანს დიღხანს არ უარსებნია. 1946 წელს გამოვიდა ახალი ნიშანი, სადაც აახახა საბჭოთა ხალხის შრომა და ომისაგან დანგრეული ქვეყნის აღორძინება (ნახ. 7). შეიცვალა ნიშნის კონსტრუქცია და ისევ გამოჩნდა ნამგალი და ურო.

ეს სამკერდე ნიშანი საქმაო ხანს არსებობდა. 1958 წელს მას ერთი ახალი ელემენტა დაემატა. იმ წელიწადს პიონერთა ორგანიზაციაში საფეხურები იქნა შემოღებული. ყოველ საფეხურზე ახალ პიონერულ ნიშანს აძლევდნენ. პირველ საფეხურზე პიონერებს მწვანე ფერის ნიშანი ეძლეოდათ, მეორე საფეხურზე უკვე ლურჯი ნიშნები იყო. მესამეზე — თეთრი (ნახ. 8, 9, 10).

ის ნიშანი, რომელიც დღეს გიმწვინებთ მკერდს, 1962 წელს შეიქმნა, როცა თქვენს ორგანიზაციას 10 წელი შეუსრულდა და იგი ლენინის ორდენით დაჯილდოვდა. ამასთან დაკავშირებით დამტკიცდა ახალი, ვ. ი. ლენინის გამოსახულებიანი ნიშანი (ნახ. 11).

